

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM LESNÍ
MATEŘSKÉ ŠKOLY SEDMIKRÁSEK

Sedmikrásek

Lesní mateřská škola Sedmikrásek, z. s. / Babice n. S. 162, 664 01 Babice nad Svitavou

IČ: 042 26 585 / 7krasek@gmail.com / +420 737 336 660 / www.sedmikrasek.cz

Rok v Sedmikrásku

Platnost dokumentu: od 1. 6. 2025 do 31. 6. 2028

Revize vybraných částí probíhá vždy v přípravném týdnu (konec srpna). V prvním testovacím školním roce proběhne vždy před začátkem každého integrovaného bloku revize, diskuze a úprava vzdělávací nabídky a očekávaných výstupů, na závěr evaluace a jejich úprava.

Dokument zpracovaly: Markéta Sléková, Veronika Obrdlíková, Erika Knebllová

Na dokumentu se podílely také: Daniela Matejovičová, Klára Vrtělová, Nikola Repková

Schválily: Markéta Sléková, Veronika Obrdlíková

OBSAH

1. Charakteristika LMŠ Sedmikrásek	5
1.1. Identifikační údaje	5
1.2. Od založení k dnešku – jak rosteme	5
1.3. Věcné podmínky	7
1.4. Pobyt venku a bezpečné riziko	9
1.5. Stravování	13
1.6. Odpočinek	14
1.7. Psychosociální podmínky	16
1.8. Charakteristika skupiny	19
2. Podmínky a organizace vzdělávání	20
2.1. Individuální vzdělávání dítěte	21
2.2. Řízení mateřské školy	22
2.3. Personální obsazení	23
2.4. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí nadaných	25
2.5. Vzdělávání dětí od dvou do tří let	27
3. VZDĚLÁVACÍ OBSAH	28
3.1. Charakteristika a metody výchovně-vzdělávacího procesu	28
3.2. Týdenní plány a příprava průvodkyň	30
3.3. Logopedická prevence	31
3.4. Naše kořeny – co nás inspiruje, z čeho vycházíme	32
3.5. Individualizace vzdělávání, pilíře vzdělávání a integrované bloky	34
3.3.1. Péče, laskavost, jemnost	35
3.3.2. Vztahy	39
3.3.3. Tvořivost, svoboda, učení	42
3.3.4. Pohádky a příběhy	46
3.3.5. Koloběh roku v lese	48
Integrované bloky v koloběhu roku	50
3.5. Předškoláci	76
4. EVALUAČNÍ SYSTÉM A PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA	77
4.1. Setkání pedagogické rady	77
4.2. Příprava na rozhovory o dětech	77
4.3. Rozhovory o dětech	77
4.4. Setkání všech rodičů a průvodkyň	78
4.5. Evaluace s dětmi	78
4.6. Evaluace plánu činností	78
4.7. Supervize	79
4.8. Pedagogická diagnostika dle rozdělení dětí	79
4.9. Hospitace – pozorování průvodkyň	80
4.10. Sebereflexe, reflexe roku	80

4.11. Revize obsahu vize a poslání LMŠ a doplnění karet Sedmikrásku – hodnot LMŠ.....	81
4.12. Stáže a návštěvy	81
4.13. Setkání Rady	81
4.14. Účetní uzávěrka	82
5. PŘÍLOHY.....	83

1. Charakteristika LMŠ Sedmikrásek

1.1. Identifikační údaje

Název školy:	Lesní mateřská škola Sedmikrásek, z.s.
Adresa:	Babice nad Svitavou 162, 664 01 Babice nad Svitavou
Telefon:	737 339 983 (Mgr. Veronika Obrdlíková, ředitelka, koordinátorka), 737 336 660 (Bc. Markéta Sléhová, hlavní pedagožka, zástupkyně ředitelky)
IČO:	042 26 585
E-mail:	7krasek@gmail.com
Webové stránky	www.sedmikrasek.cz , www.facebook.com/Sedmikrasek
Počet tříd:	1
Počet dětí:	21 denně
Provozní doba:	pondělí – pátek 8:30 - 16:15

1. 2. Od založení k dnešku – jak rosteme

Lesní mateřská škola Sedmikrásek, z.s. (dále též jen LMŠ či školka) vznikla v roce 2015 z iniciativy babických rodičů, kteří společně založili spolek Sedmikrásek. Jejich záměrem bylo, aby děti mohly být v přírodě co možná největší část dne a užívaly si krásy Moravského krasu, ve kterém se školka nachází. Neméně důležitá byla pro rodiče kvalita předškolního vzdělávání (zejména možnost individuálního a respektujícího přístupu díky výrazně menšímu počtu dětí na průvodce), komunitní charakter mateřské školy podporující sousedské vazby a společenství a ohled k individuálním potřebám stravování v jednotlivých rodinách.

Vzniku LMŠ Sedmikrásek velmi pomohla obec Babice nad Svitavou, která nejenže poskytla obecní prostory, ale zakoupila i jurtu, kterou dříve užívala jiná LMŠ. Obec každoročně finančně podporuje provoz LMŠ, protože do velké míry řeší nedostatečnou kapacitu obecní MŠ. Tato kapacitní nedostatečnost obecní MŠ se s rozvojem obce každý rok prohlubuje.

Po dvou letech, a zároveň se vstupem do rejstříku škol a školských zařízení v září 2017, začalo být zázemí malé. Zvýšila se kapacita dětí a LMŠ potřebovala prostor pro další rozvoj.

Spolek a průvodkyně se dohodli, že si LMŠ na další dva školní roky pronajme druhou jurtu a její zázemí se tak rozšíří. Druhá jurta byla umístěna v těsné blízkosti jurty první. Rodiče dětí se aktivně zapojili do stavby jurty a chodbičky, která obě jurty propojila. První jurta byla využívána na volnou hru, dále zde probíhal oběd a tvořivé aktivity. V druhé jurtě probíhaly především ranní kruhy, klidové činnosti a odpočinek.

Vizí LMŠ bylo postavit vlastní zázemí, které bude dostatečně velké a nebude vyžadovat tolik péče a oprav jako jurty, které byly již při pořízení použité. Tato vize se začala zhmotňovat ve školním roce 2019/2020. Ze Státního fondu životního prostředí ČR byl financován projekt *Zázemí a přírodní zahrada pro lesní mateřskou školu Sedmikrásek*, díky němuž LMŠ vybuďovala nové zázemí a mnoho vzdělávacích i herních prvků na zahradě. Bourání dvou starých jurt a stavba **nové osmimetrové jurty** započala na konci školního roku 2019/2020 a za velkého přispění členů spolku, rodičů a přátel LMŠ byla dokončena v polovině července 2020. Před novou jurtou je zastřešená veranda. Přímo z jurty vedou dveře na toaletu – ta je přistavěna za jurtou a je v ní kompostovací záchod, který se dříve nacházel v maringotce. Nová jurta disponuje studenou i teplou tekoucí pitnou vodou. V jurtě se topí kamny na dřevo. Kromě jurty využívá LMŠ také velký sklad ležící na přilehlé louce.

V roce 2024 začala plachta na terase protékat, v létě jsme proto pořídili novou umělou plachtu a nechali mírně upravit výšku a sklon zastřešení terasy. V posledních letech jsme již nevyužívali teepee, které původně stálo v prostoru zahrady LMŠ – při silném větru a bouřkách došlo k roztržení plachty, proto jsme tyče a podlahu darovali začínajícímu lesnímu klubu Ocásčata.

V roce 2024/2025 bychom rádi získali dotaci na novou plachtu na celou jurtu a v létě 2025 ji vyměnili.

Na začátku školního roku 2021/2022 pořídila LMŠ Sedmikrásek novou velkou maringotku s cílem rozšířit zázemí, nabízet ji i pro mimoškolní aktivity a navýšit do budoucna kapacitu školky. V květnu a červnu sloužila tato maringotka jako zázemí pro děti od 2 do 4 let, které se scházely jednou týdně v rámci adaptačního kurzu Sedmikvítek pod vedením dvou průvodkyň. V létě 2022 proběhla návštěva KHS a navýšení kapacity LMŠ na 21 dětí na den. Od září 2022 využívá LMŠ zázemí maringotky a její terasu v rámci běžného provozu a navýšila počet průvodkyň na sedm.

Mimoškolní aktivity a další adaptační kurz jsme neorganizovali, maringotka slouží LMŠ jako místo k odpočinku malých dětí a v roce 2023/2024 jsme ji také využívali v zimním období pro ranní svačinu v teple.

V létě 2024 odkoupil Spolek Sedmikrásek menší jurtu nacházející se na okraji školkové zahrady (do té doby obývanou a vlastněnou přáteli Sedmikrásku) a od roku 2024/2025 ji bude pronajímat spřátelenému spolku Sedmihlásek a bude sloužit jako zázemí „lesní školy“ pro děti mladšího školního věku, převážně absolventy LMŠ Sedmikrásek. Nově vzniklý spolek vychází z iniciativy některých sedmikráskových průvodců, rodičů a vedoucích a má za cíl dále rozvíjet hodnoty LMŠ Sedmikrásek, posilovat je v dětech i v mladším školním věku a nabízet navazující péči po odchodu dětí z LMŠ. Tímto se otevírá další prostor pro spolupráci, společné aktivity, učení a setkávání dětí napříč věkem.

Na zahradě LMŠ Sedmikrásek je umístěno pískoviště, zastřešené venkovní posezení, venkovní kuchyňka pro děti, domeček, uzamykatelná bedna na náradí a hračky na písek a ohniště. Na louce před jurtou se nachází také uměle vytvořený nerovný terén (navezená hromada hlíny), spirálka, na níž se pěstují bylinky a vedle ní dva vyvýšené záhony se zeleninou. Celou zahradu lemuje asi patnáct vysázených stromků, podél plotu jsou vysázeny rybíz, za jurtou maliníky. V zahradě je také dřevník či komposty – jeden větší a jeden malý – výukový, pro děti. Díky projektu na novou jurtu a přírodní zahradu obohatily školkovou zahradu nové prvky – dřevěný domeček, výukový kompostér, tunel na prolézání, bahniště pro děti apod. Zahrada LMŠ je z části oplocena.

V zahradě školky se nacházel také bosý chodníček, který již neudržujeme a v roce 2024 je téměř zarostlý. Stejně tak bylinková spirála není udržovaná, v roce 2025 bychom ji rádi obnovili.

1.3. Věcné podmínky

Jurta

Od školního roku 2020/2021 tvoří zázemí LMŠ osmimetrová zateplená jurta se skleněnou střešní kopulí a třemi dvoukřídlými okny po obvodu. Do jurty se vstupuje ze zastřešené verandy částečně prosklenými dveřmi. Za vstupními dveřmi se nachází šatna

s lavicí na sezení, s háčky a policemi pro každé dítě. V hlavním prostoru jurty je kuchyňská linka vybavená dřezem a sníženým umyvadlem pro děti se studenou i teplou tekoucí pitnou vodou a lednicí, kamna na dřevo chráněná ohrádkou, stoly, otevřená skříň s matracemi, police a skříň s hračkami, knihami, výtvarným materiálem a pomůckami. Z jurty vedou dveře na toaletu, která je přistavěna za jurtou.

Maringotka

Do maringotky se vstupuje po schodišti se zábradlím přes zastřešenou terasu. Za dveřmi je po levé straně malá šatna, za ní skříň pro uložení hraček a spacáků na odpočinek. V levé části je koberec, děti zde odpočívají. Naproti dveřím stojí malá kamna s ohrádkou, vpravo od nich malá kuchyňská linka se dřezem a tekoucí pitnou vodou. V pravé části maringotky je také oddělená separační toaleta. Maringotka má dvě okna opatřená žaluziemi.

Hračky

Děti mají k dispozici hračky a pomůcky vyrobené převážně z přírodních materiálů – dřevěné stavebnice a kostky, zvířecí farmu, magnetické stavebnice, puzzle, mnoho druhů vkládaček, pexesa, dřevěný domeček pro panenky a mnoho dalšího. Dostupné hračky jsou pravidelně obměňovány v souladu s tematickým blokem, zbytek je uložen ve skříních nebo vyšších policích. V lese a na zahradě pracují děti s rozmanitým přírodním materiálem a využívají jej při řízených aktivitách, volné hře i tvoření.

Okolí

Nejbližší okolí jurty tvoří zahrada LMŠ, dále pak přilehlá louka a les. V tomto prostoru se děti pohybují denně a pro LMŠ je klíčový. Zahrada obsahuje herní prvky – pískoviště, domeček, skryš pro děti a bahniště se soustavou korýtek, ale lze ji využít i prakticky – k pěstování bylinek a zeleniny na spirále a záhonech.

LMŠ Sedmikrásek se nachází na konci obce na velké louce, která poskytuje prostor pro volnou hru, pohybové aktivity a setkávání při slavnostech. V blízkosti louky je lesní hřiště s rovným povrchem bez porostu. Na zahradu LMŠ navazuje smíšený les, kterým prochází turistická značka a Přírodní rezervace Čihadlo, v níž můžeme najít množství vzácných druhů rostlin a živočichů. Podél lesní cesty mají soukromníci ohrady s koňmi. Projdeme-li lesem z kopce dolů, rozprostře se před námi veliká louka se sadem (tzv. oříšková louka), která je častým cílem dopoledního putování s dětmi. Vzhledem k různorodosti okolí je zdejší

prostředí více než vhodné k pozorování, vzdělávání a tvoření. Na podzim 2024 byl ve velmi těsné blízkosti jurty LMŠ zbudován pumptrack pro jízdní kola, děti i rodiče jej rádi využívají, oceňujeme jeho přínos pro podporu fyzické zdatnosti dětí a místo k trávení času aktivního odpočinku, zároveň si uvědomujeme možná rizika – zvýšený pohyb dětí i dospělých okolo zahrady školy a zvláště vyšší hlučnost. Zvýšenou hlučnost evidujeme také ze sběrného dvora, který je v roce 2024 v provozu a těsně sousedí se zahradou.

Dostupnost

K LMŠ Sedmikrásek lze dojít od zastávky autobusu (asi 7 minut), nebo lze zaparkovat před fotbalovým hřištěm a dojít pěšky (asi 3 minuty). Cesta je přístupná jak pro kočárky, tak pro kolo či odrážedlo.

1.4. Pobyť venku a bezpečné riziko

Venku trávíme celé dopoledne za každého počasí (s výjimkou extrémního počasí), je to důležitá součást našeho programu a pedagogické koncepce.

Pobyť venku nám přináší:

- prostor pro pohyb s výrazně menším omezením, než když jsme uvnitř – děti mohou běhat, skákat, lézt po stromech.
- rozmanité prostředí, které zároveň nepřehlčuje – děti manipulují s různými předměty (klacky, kameny, listy...), pohybují se v rozmanitém terénu.
- menší hlukovou zátěž – i velmi hlasité projevy dětí se venku snadno rozptýlí, máme větší prostor na to, aby děti hlučnější a tišší nemusely být blízko u sebe a nerušily se, děti se nemusí tolik překřikovat jako ve vnitřním prostoru, šumění lesa působí na ztišení dětí.
- posílení imunity.
- posílení fyzické i psychické odolnosti.
- psychickou pohodu – viz Lesní mysl, skandinávská terapie v přírodě.

- možnost pozorovat les a přírodu v koloběhu roku, na vlastní kůži prožívat změny spojené s ročními dobami a změnami počasí, poznávat tuto proměnlivost prožitkem.
- budování vztahu k našemu okolí – věříme, že děti, které mají již od dětství blízký vztah k přírodě a je pro ně příjemným, známým a bezpečným prostředím, budou mít i v pozdějším věku potřebu přírodu chránit a nebudou pasivní v řešení environmentální krize, v níž se naše společnost nachází.
- větší prostor k individualizaci vzdělávání – když jsme venku, hrajeme si a učíme se venku, máme výrazně větší prostor a možnosti, kde a jak s dětmi být, jak je rozdělovat podle potřeb skupiny i jednotlivců a zvláště jak pracovat s neklidem a nižší pozorností dětí.
- prostor pro svobodnou hru a prostor pro posilování vlastní zodpovědnosti dětí – děti si hrají v různých prostředích, mají hodně času na volnou hru a mohou se venku projevat velmi svobodně (v rámci neubližování sobě i druhým), zároveň les nemá na první pohled hranice a ploty a stromy a pařezy nejsou vyrobené v továrně, klacky jsou ostré a kameny tvrdé, proto děti vedeme k zodpovědnosti za své jednání, trváme na dodržování pravidel souvisejících s bezpečností, záměrně vytváříme prostředí, v němž velká svoboda přináší také zodpovědnost.
- možnost setkávání se s přínosným rizikem – chceme, aby se děti učily chovat bezpečně a zodpovědně i v podmínkách, které nejsou zbaveny všeho rizika – tak, aby dokázaly postupně i samy vyhodnotit, jaké chování je vhodné a jaké ne. Věříme, že kontakt s rizikem připravuje děti do života a k samostatnosti lépe, než příliš protektivní prostředí.

Bezpečné riziko

Riziko, které pobyt venku v lese přináší, si uvědomujeme a pracujeme s ním. V přiměřené míře jej považujeme za přínosné. Vedeme děti k tomu, aby se v prostředí bez plotů a v proměnlivém prostředí přírody naučily chovat bezpečně – s ohledem na sebe i ostatní.

Co děláme pro to, aby bylo riziko přiměřené a bezpečné:

- průvodkyně LMŠ sestavují krizový plán a pravidelně jej aktualizují (v přípravném týdnu),

- průvodkyně se pravidelně účastní kurzů první pomoci Zdrsem, které LMŠ Sedmikrásek opakovaně organizuje ve svém zázemí na míru lesním MŠ a klubům.
- místa v lese, na která s dětmi pravidelně chodíme, necháváme jednou ročně zkontrolovat zaměstnancem Školního lesního podniku, řídíme se doporučeními ohledně bezpečnosti, která nám sdělí.
- ve školce platí pravidla důležitá pro bezpečnost, vedeme k nim děti:
 - klackové pravidlo (délka klacku, s nímž děti chodí, nepřesahuje jejich výšku; s dlouhým klackem míříme do země; s klackem v ruce neběháme),
 - lezení na stromy (chtějí-li děti lézt na strom, předem se na tom domluví s průvodkyní, nelezou nahoru bez vědomí dospělých; děti mohou lézt na stromy, které průvodkyně schválí/zkontrolují; děti nelezou výše než do výšky ramen průvodkyně; vedeme děti k pevnému úchopu větví; vyhýbáme se tenkým nebo suchým větvím),
 - pohyb v prostředí bez plotu (průvodkyně na nových místech vymezí prostor ke hře; při chůzi v lese máme vymezená místa – zastávky v lese, na nichž na sebe čekáme a kontrolujeme počet dětí; při chůzi v lese jde vpředu i vzadu ve skupině průvodkyně; všechny průvodkyně zvláště během pohybu venku opakovaně přepočítávají děti; děti venku svoláváme flétnou – je to signál pro okamžitý návrat k průvodkyni),
 - při pobytu venku v zimě trváme na dobrém oblečení, podporujeme děti v pohybu, omezuje statický čas při venkovní svačině (viz dále),
 - při pobytu venku v létě dbáme na pitný režim, ochranu kůže (oblečení, klobouk, krém), trávíme čas ve stínu.

Jak to v zimě zvládnout bez úhony?

V duchu Pomalého rodičovství, Laskyplné péče o děti do tří let a Pěti klíčů Helle Heckmann začínáme od spodních příček Maslowovy pyramidy potřeb – od těla. Aby děti i průvodkyně vydržely v radosti, síle a zdraví pravidelný pobyt venku, potřebují dobře pečovat o svůj „stroj“, o své tělo.

Vydatná snídaně a svačina

Tato péče začíná už ráno, doma, u snídani. Výživná snídaně s dobrým nápojem dává tělu základ pro dobrý den. Dalším jídlem ve školce je až svačina, kterou máme většinou mezi 9. a 10. hodinou. Dokud neklesají teploty k nule, svačíme venku v lese. Čas na svačinu venku záměrně omezuje, aby děti při sezení neprochladly, proto je vhodná spíše malá svačina a doporučujeme vydatnou snídani, aby děti nebyly dopoledne hladové. Při teplotách okolo nuly a pod nulou svačíme hned ráno okolo 9. hodiny v mírně vyhřáté maringotce.

Pohyb

Zvláště v zimním období dbáme na dostatek pohybu a podporujeme aktivní hru, ranní kruhy zaměřujeme na zahřátí těla, dbáme na aktivní chůzi v lese.

Ochrana těla před zimou

Bez dobrého oblečení se neobejdeme. Když klesají teploty pod deset stupňů, začínáme pociťovat chlad, který už není příjemný. Zvláště na podzim si na nové podmínky potřebujeme zvyknout a děti někdy i při zdánlivě ne příliš chladném počasí mají pocit velkého diskomfortu. Kromě teplého oblečení je vhodné používat na obličej i krémy (bez vody) určené do chladného počasí.

Průvodkyně při výraznějších změnách počasí nebo předpovědi intenzivního deště rodiče zpravidla den předem informují, jaké oblečení je pro dané roční období nebo aktuální počasí vhodné. Pokud u některých dětí sledujeme větší tepelný diskomfort, domlouváme se s rodiči o vhodném oblečení individuálně.

Jaké vybavení pomůže užít si venku i nízké teploty?

- Hodně vrstev – místo dvou tlustých vrstev se hodí více tenkých, např. tílko, tričko s krátkým rukávem, tričko s dlouhým, tenká mikina, silnější mikina, bunda, legíny, tepláky, oteplováky.
- Funkční prádlo – vlněné a jiné funkční prádlo výrazně zvyšuje tepelný komfort.
- Krk, záda a kotníky v teple - pečujeme o to, aby měly děti tričko v kalhotách, ponožky a legíny dobře natažené a krk chráněný (hodí se kukla).

- Rukavice – děti se při hře dotýkají venku věcí, které jsou vlhké, proto je důležité mít nepromokavé rukavice. Pletené rukavice se velmi hodí jako náhradní do batohu (v případě velké zimy pomohou zahřát ruce pod lyžařskými rukavicemi).
- Boty – dětem je často zima na prsty u nohou. Dostatečně velká bota s prostorem pro pohyb prstů, do které se vejdou dvoje ponožky, je v zimě velmi důležitá.

1.5. Stravování

Děti jedí v LMŠ dopolední svačinu, oběd a odpolední svačinu. Dopolední svačiny probíhají většinu roku venku v terénu, při velkém mrazu či jinak nepříznivých podmínkách v maringotce u malého stolu. Děti si nosí svačiny v batozích a samy si je vybalují na určeném místě. Oběd je vydáván v jurtě, děti jsou vedeny k samostatnému a kulturnímu stolování a k úklidu nádobí ze stolu. Každé dítě má u stolu místo, na němž pravidelně sedí. Odpolední svačiny konzumují děti v jurtě po odpoledním odpočinku. Jsou podporovány k samostatnému vybalení.

LMŠ Sedmikrásek má uzavřenu smlouvu s poskytovatelem školní stravy, který je schopen zajistit kompletní školní stravování formou cateringu. Vzhledem k ceně a kvalitě této služby však rodiče na společné schůzce jednotně školní stravování hradit odmítli a dohodli se na zajištění domácí stravy pro své děti včetně výdeje obědů. V případě, že by některý z rodičů projevil zájem o školní stravu (v jakémkoli rozsahu), je škola připravena mu ji bezodkladně zajistit.

Čas jídla není jen o výživě pro tělo, dbáme i na vztah k jídlu, kulturu stolování, pospolitost, kterou společné jídlo přináší, zapojujeme do společné práce při přípravě k jídlu i při úklidu dětí – je to skvělá příležitost k nácviku sebeobsluhy a budování samostatnosti. Mnoho dětí, které do LMŠ přicházejí v čerstvých třech letech se teprve učí u jídla sedět a neodcházet, postarat se o místo, na kterém jedí, uklidit po sobě, otevřít a zavřít krabičku se svačinou, případně požádat o pomoc. Podporujeme děti v tom, aby ochutnávaly nové potraviny, zkoušely nové chutě. Zároveň si uvědomujeme, že jsou pro ně nová jídla často neznámá a mají obavy je zkoušet. Zbytečnému stresu z množství nového jídla a také tomu, aby se

z jídla stával odpad, předcházíme tím, že první porce jídla je vždy velmi malá „na ochutnávku“, poté si děti mohou opakovaně přidávat.

Výdej obědů

Před 11:45 přichází do zázemí LMŠ osoba pověřená výdejem obědů jejich dodavatelem. S sebou nese oběd, teplé části jídla mají před výdejem min. 60 °C. Umyje si ruce, oblékne si čistou zástěru a čepici, zkontroluje teplotu jídla. Průvodkyně před výdejem rozmístí stoly. Začne obědový rituál (zpívání písničky) a osoba pověřená výdejem obědů začne servírovat jídlo. Jakmile děti i průvodkyně dojedí, děti umývají své nádobí. Osoba pověřená výdejem obědů odpoledne odveze nádobí k umytí. Při odchodu si nezapomene sundat plášť a čepici, kterou nechá v jurtě připravenou na další den.

Dohled nad bezpečností a ochranou zdraví dětí při stravování provádí přítomní průvodci, kteří dbají mimo jiné i na vytváření nebo dodržování vhodných hygienických a stravovacích návyků dětí.

Pitný režim

Rodič dítěti ráno nachystá do batohu připravenou láhev s přiměřeně teplým nápojem (dle roční doby). Průvodkyně v průběhu dne připomínají a motivují děti k pití. Kontrolují stav lahviček, popř. doplní vodou, nebo čajem. Dítě má celý den přístup k pitné vodě.

1.6. Odpočinek

Odpočinek je v lesní MŠ důležitým bodem dne, vyvažujícím prvkem každodenního dopoledního pobytu venku za každého počasí a velké fyzické aktivity (běh v terénu, pohyb s batohem, procházka i na vzdálenější místa, pohybové aktivity, lezení na stromy apod.). Po většinu školního roku je venku chladno, čas oběda a odpočinku je mj. časem ukrytí se před povětrnostními podmínkami, zajištění tělesného komfortu (suché oblečení, jídlo, pití, teplo, odpočinek těla). Pro dobrou péči o tělesnou schránku dětí i dospělých je tedy zásadní, vnímáme jej jako zdravý návyk a vedení k sebedpěči. Další význam odpočinku v podmínkách lesní mateřské školy je psychologický – je to čas zklidnění, regenerace, relaxace, někdy i spánku. Dopolední čas (zvláště ve venkovním prostředí a s důrazem na dostatečný čas pro volnou hru) je velmi aktivní, často hlasitý, obrácený na děje kolem nás, komunikaci, často

i konflikty a spory. Dopolední čas je velmi důležitým časem pro rozvoj komunikace, odolnosti, sociální i emoční inteligence atd., ale bez vyvážení časem v klidu, poskytujícím možnost být sám se sebou (v blízkosti druhých), a tichu, by byl v této podobě škodlivým a přetěžujícím pro děti. Uvědomujeme si vysokou potřebu spánku a odpočinku u dětí předškolního věku a jsme si vědomi toho, že rozvoj a učení probíhá nejlépe v podmínkách, v nichž má dítě naplněno základní potřeby.

Jak probíhá odpočinek v LMŠ Sedmikrásek:

- po obědě se mladší děti (většinou 3-4 leté) spolu s průvodkyní obouvají a odcházejí do maringotky, kde mají své matrace a spacáky (případně i plyšáka a polštář, pokud jim pomáhá v uklidnění) na vždy stejných místech,
- v maringotce před odpočinkem větráme, okna jsou zatažena žaluziemi a modrým závěsem (je zde šero – po krátkém „rozkoukání“ je vidět na druhou stranu maringotky), teplota v chladných měsících je okolo 10°C (tak, aby dětem bylo ve spacáku teplo, ale ne horko a vzduch byl příjemný na dýchání), děti odcházejí k odpočinku nejpozději v 12.30,
- průvodkyně dětem pomůže zapnout spacáky, pohladí je a se zvonkohrou jim popřeje hezký odpočinek, leží s dětmi v blízkosti dětí, které potřebují její přítomnost,
- většina dětí usíná v prvních 20 minutách. Pokud se dětem nedaří usnout, či potřebují ubezpečení, přichází průvodkyně k nim a nabízí přítomnost, ruku apod.,
- děti, které nespí a nechtějí dále ležet, odcházejí asi po 45 minutách za ostatními do jurty,
- předškoláci a děti, které už v maringotce neusínají, odpočívají v jurtě,
- v jurtě čte průvodkyně asi 30 minut pohádku, či pustí audio pohádku, poté je krátký čas na usnutí dětí, které potřebují ticho (5-10 minut podle potřeby a naladění skupiny, někdy s jemnou hudbou), poté si některé děti ještě na matraci prohlíží knížky, někteří ještě leží, někteří uklízí a tiše odcházejí ke svačině či kreslení u stolu,
- pokud vidíme, že dítě již v maringotce opakovaně neusíná (po několika týdnech – s ohledem také na věk a ostatní projevy), že u oběda a odpoledne není unavené

a je plné sil, a vyloučíme akutní vliv nemoci či změn v rodině, konzultujeme další postup s rodičem a navrhuje odpočinek v jurtě (s ohledem na další faktory),

- sledujeme celkové projevy dítěte – jak reaguje na neosvětlený prostor, jak reaguje na odchod do maringotky na spaní, jestli a jak dlouho usíná, jaké je po probuzení, jestli se do školky těší, kolik má dopoledne a odpoledne energie, jestli zvládne být dál od průvodce, nebo potřebuje jeho blízkost, jak dle rodiče dítě usíná a budí se doma atd. a podle toho vyhodnocujeme a upravujeme rozdělení dětí a místo odpočinku,
- běžně se děje, že 3-4 leté děti, které doma již přes den nespí, ve školce pravidelně usínají.

1.7. Psychosociální podmínky

K tomu, aby se dítě mohlo vyvíjet a zdokonalovat, potřebuje připravené prostředí a podmínky, které jej podporují. Průvodkyně proto dbají na to, aby dětem vytvářely bezpečné a podnětné prostředí. U dětí podporují zejména zvědavost, spolupráci, citlivost, ohleduplnost a samostatnost. Dbají na rozvoj dítěte a naplnění jeho potřeb jako individua. Děti mohou spolurozhodovat o denních aktivitách, mají možnost svobodně se rozhodovat – např. podílet se na výběru místa, kam se vydáme, nebo se rozhodují, jakou činnost si odpoledne zvolí. Zároveň jim v předškolním věku nepřísluší rozhodovat o všem dění ve školce a nést zodpovědnost za tato rozhodnutí. V tomto věku je zvláště důležitý řád, rytmus, rituály, jistota a bezpečí a prožívat, že „svět je dobrý“. Podporovat samostatnost a zároveň děti nepřetěžovat rozhodováním, které jim nepřísluší, a poznávat a naplňovat jejich skutečné potřeby před aktuálním „chtěním“ je úkolem průvodkyň.

Průvodkyně utvářejí pravidla společného soužití tak, aby byla dětem srozumitelná a zajišťovala bezpečnost a respektující prostředí pro děti i průvodkyně. S dětmi o těchto pravidlech a jejich významu pro společenství diskutují a často je dětem opakuje. Pravidla jsou definována ve školním řádu.

Na společných schůzkách členů spolku a průvodkyň v roce 2019 byla definována vize, poslání a hodnoty spolku. V prosinci 2025 se sešli průvodkyně, Rada spolku a hlavní členové spolku se záměrem projít a aktualizovat vizi, poslání a hodnoty LMŠ. S využitím karet Soulad,

které představují hodnoty průvodkyň, a dalších materiálů, které v poslední době v týmu průvodkyň vznikly, upravili původní vizi, poslání a hodnoty do této podoby:

Vize

Chceme být udržitelným společenstvím, ve které jsou děti dětmi a dospělí dospělými.

Poslání

Spojujeme děti, rodiče a kompetentní pedagožky a udržujeme bezpečné prostředí k všestrannému rozvoji dětí. Provázíme děti lesem, mezilidskými vztahy i vlastním nitrem a vědomě je vedeme k ohleduplnosti, radosti z poznávání a svobodě myšlení.

Naše hodnoty

Naše hodnoty jsou blíže popsány a rozvedeny v kapitole 3.4. a 3.5.

Ve školním roce 2024/2025 jsme jejich přehled zpracovali formou plakátu (viz následující strana).

<p>KOLOBĚH ROKU V LESE</p>	<p>Pozorují a prožívám proměny přírody.</p> <p>Jsem přítomen vzniku i zániku.</p>	<p>Období dozrání Jsem vděčný/á. Zažívám hojnost. Hledám v sobě odvahu.</p> <p>Období světel Ladím se na ticho. Vnímám své nitro.</p> <p>Období probouzení Raduji se. Rostu a posiluji své tělo.</p> <p>Období slunce Prožívám pohodu a bezstarostnost. Mám slunce nad hlavou a krásy světa kolem sebe.</p>	
<p>NAŠE PÉČE, LASKAVOST, JEMNOST</p>	<p>Pějuji o sebe i o druhé.</p> <p>Jsem citlivý/á.</p> <p>Jsem teď a tady.</p> <p>Vnímám své tělo.</p> <p>Jsem dítětem jsem dospělým.</p>	<p>Prožívám.</p> <p>Jsem v kontaktu se svou představivostí a tvořivostí.</p> <p>Naslouchám.</p>	
<p>HODNOTY POHÁDKY A PŘÍBĚHY</p>	<p>Zažívám pospolitost a soudržnost.</p> <p>Poznávám hranice sebe i druhých.</p>	<p>Budují svoji odolnost.</p> <p>Hrají si. Nebojím se chyb.</p>	
<p>VZTAHY</p>	<p>Živím svoji tvořivost. Jsem sám sebou. Jsem otevřen/a novému. Starám se o své věci a potřeby.</p>	<p>Tvořivost, svoboda, učení</p>	

1.8. Charakteristika skupiny

Skupinu – jednu třídu LMŠ tvoří děti ve věku od 3 do 6 let. Výjimečně je přijato dítě mladší 3 let, pokud je již dostatečně zralé a samostatné. Maximální kapacita dětí na den je 21. Tato skupina je heterogenní, smíšená. Děti se od sebe mohou navzájem učit a dostávat se i do rolí, které z rodiny neznají. Převážná většina dětí je z Babic nad Svitavou, ve školním roce 2024/2025 dojíždí z blízké vesnice jedna rodina (dvě děti).

2. Podmínky a organizace vzdělávání

Děti jsou do LMŠ přijímány ředitelkou dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a podle vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání.

Kritéria pro přijetí dítěte jsou sepsána ve školním řádu. Termín zápisu stanoví ředitelka školy dle školského zákona.

Režim a náplň dne dětí

- 8:30 - 9:00 příchod dětí do školky – volná hra, rozvoj sebeobsluhy, sociálních dovedností dítěte
- 9:00 - 9:30 ranní kruh (řízené aktivity zaměřené na rozvoj kompetencí dle RVP PV)
- 9:30 chystání batohů, mytí rukou, odchod do lesa
- 9:40 - 11:30 pobyt v lese – rozvoj hrubé motoriky, volná hra, experimentování v přírodě, předškolní příprava
- 11:30 - 11:45 návrat k jurtě, svlékání a úklid věcí, mytí rukou, pohádka před obědem, krátké řízené aktivity (logopedická rozcvička apod.)
- 11:45 - 12:15 oběd, úklid po obědě
- 12:15 - 14:15 odpočinek malých dětí v maringotce
- 12:40 - 13:15 odpočinek starších dětí v jurtě (poslouchání pohádky, hudby, prohlížení knížek)
- 13:15 - 14:30 odpolední svačina
- 14:30 - 16:15 odpolední program, skupinové činnosti, předškolní příprava, volná hra, pobyt na zahradě LMŠ
- 14:00 - 16:15 příchod rodičů, vyzvedávání dětí
- 16:15 konec provozu LMŠ

Režim dne není pevný a na minutu přesný. Průvodkyně reagují na aktuální situaci (rozpoložení dětí, jejich zájem, počasí apod.) tak, aby bylo vzdělávání efektivní, probíhalo v nejvhodnějších podmínkách a hlavně reagovalo na vnitřní motivaci dětí.

2.1. Individuální vzdělávání dítěte

Rodič, který chce své dítě umístit k povinnému předškolnímu vzdělávání do LMŠ bez povinnosti denní docházky (individuální vzdělávání dítěte) po převážnou část roku, je tuto skutečnost dle § 34b školského zákona povinen oznámit ředitelce nejpozději 3 měsíce před počátkem školního roku, ideálně však již během zápisu. Ředitelka doporučí rodičům dítěte, které je individuálně vzděláváno (dále jen IV), oblasti vycházející z RVP PV a uvedené v Desateru pro rodiče dětí předškolního věku, ve kterých má být dítě individuálně vzděláváno.

Ředitelka předem určí termín ověření úrovně osvojování očekávaných výstupů v jednotlivých oblastech, které dle zákona probíhá v měsíci listopadu, nebo prosinci. Dále určí formu, jakou bude ověření probíhat. Po tomto setkání ředitelka doporučí další postup ve vzdělávání dítěte. Rodič je povinen zajistit účast dítěte u tohoto ověření. Pokud se rodina omluví, dostane náhradní termín stanovený ředitelkou. Pakliže rodiče nezajistí přítomnost dítěte ani u druhého, náhradního termínu, ředitelka ukončí IV. Po ukončení IV nelze dítě opětovně individuálně vzdělávat. Výdaje spojené s IV hradí rodiče.

Ověření individuálně vzdělávaných dětí v mateřské škole – průběh

Ověřování individuálně vzdělávaných dětí (IVD) v mateřské škole vychází z § 34b zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon. Cílem je zjistit, zda dítě dosahuje očekávaných výstupů podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV).

Ověření probíhá prezenčně formou osobního setkání rodičů, dítěte a pověřeného pedagoga v LMŠ Sedmikrásek. Pokud o to rodič požádá, tak v odůvodněných případech (pobyt mimo ČR, nemoc) je možné domluvit ověření na dálku (videohovor). U ověření je přítomna jedna, nebo dvě průvodkyně/pedagožky LMŠ Sedmikrásek, zákonný zástupce/rodič s dítětem. Rozhovor trvá **20-30 minut**. Rodiče vyzýváme k práci s **portfoliem**, které pomůže ujasnit, co vše s dítětem dělali, nám to pomůže zorientovat se v zájmech dítěte a vést ověření tak, aby

se při něm dítě cítilo bezpečně. Doporučujeme s dítětem posbírat vše, co o prázdninách dělalo, přidat fotky z výletů, vstupenky z výstav apod., nakreslit obrázky zajímavých zážitků a objevů, vzít oblíbenou knihu apod. Uvítáme, pokud vzdělavatel dítěte napíše krátké slovní hodnocení (např. hodnocení od průvodce z lesního klubu/dětské skupiny). Pedagog vypracuje stručné hodnocení, zda dítě plní očekávané výstupy.

Dítě plní očekávané výstupy. → Pokračuje v individuálním vzdělávání.

Dítě má nedostatky. → Pedagog doporučí úpravu vzdělávacího plánu nebo konzultaci s odborníkem.

Závažné nedostatky. → Ředitel může rozhodnout o ukončení individuálního vzdělávání a doporučit pravidelnou docházku do MŠ. Výsledek ověření je sdělen rodičům, průvodkyně může doporučit další rozvojové aktivity.

2.2. Řízení mateřské školy

Řízením LMŠ Sedmikrásek v oblasti vzdělávání je pověřena ředitelka školy. Povinnosti pracovníků jsou vymezeny ve školním řádu a provozním řádu. Každý zaměstnanec je před nástupem s těmito dokumenty obeznámen.

Interní schůzky průvodců, členů spolku, zaměstnanců apod.:

- ředitelka a koordinátorka – 2-4x za měsíc (dle potřeby),
- setkání pedagogické rady – 1x měsíčně,
- setkání průvodkyň a členů spolku – 1x ročně, případně dle potřeby,
- supervize – probíhá několikrát ročně mezi průvodkyněmi (přibližně jednou za dva měsíce), případně i mezi dalšími zaměstnanci a členy spolku, četnost dle potřeby,
- rozhovory o dětech – 2x ročně se všemi rodiči, schůzky se účastní zákonní zástupci a obvykle 2-3 průvodkyně (v listopadu a v dubnu), možnost individuálních schůzek kdykoli během roku po předchozí domluvě,
- společné setkání všech rodičů a průvodkyň – 2x ročně (v říjnu a v březnu),
- setkávání rodičů, dětí a členů spolku – slavnosti během roku, společné brigády .

Externí setkání/možnost komunikace:

- Den otevřené jurty – před zápisem do LMŠ,
- zápis – stanoví ředitelka dle školského zákona – 2. až 16. 5.,
- individuální setkání na žádost rodin – dle domluvy,
- účast na setkáních školské komise obce Babice nad Svitavou,
- kontakt s vedením obce (starostou, zastupiteli), účast na setkáních zastupitelstva,
- webové stránky LMŠ Sedmikrásek – www.sedmikrasek.cz,
- facebookové stránky LMŠ Sedmikrásek – www.facebook.com/Sedmikrasek.

2.3. Personální obsazení

Zakladatelé LMŠ Sedmikrásek, z.s. jsou aktivní rodiče z obce Babice nad Svitavou.

Řízení LMŠ Sedmikrásek, z.s. – tvoří rada spolku a ředitelka.

Členové rady Lesní mateřské školy Sedmikrásek, z.s. jsou – Bc. Markéta Sléňová, Ing. Pavel Obrdlík, Mgr. Veronika Obrdlíková, členové rady jsou statutárními zástupci a každý je oprávněn za LMŠ jednat samostatně.

Pedagogičtí zaměstnanci

Nároky na průvodce v lesní mateřské škole jsou specifické – kromě pedagogické kvalifikace vyžaduje tato práce také neustálé sebevzdělávání a seberozvoj především v oblasti respektující a nenásilné komunikace a nových pojetí práce s dětmi, dále pak dobrou kondici a ochotu být denně za každého počasí venku. Velkou výhodou je i znalost lesa – rostlin a zvířat, které se v něm nacházejí. Pedagogové i chůvy jsou v LMŠ označováni slovem průvodkyně. Toto pojmenování velmi dobře vystihuje jejich práci – jsou chápáni jako partneři, pozorovatelé a průvodci dětí a rodičů procesem růstu, poznávání světa, učení se. Důležitá je proto schopnost komunikovat jako partner, ať už s dětmi, rodiči, nebo v týmu průvodců – s respektem a otevřeně. I vzhledem k náročnosti práce v LMŠ má většina průvodkyň zkrácený úvazek, proto se při práci s dětmi střídá během týdne okolo pěti průvodkyň. Pro bezpečí provozu je důležité, aby nebyly průvodkyně přetížené, nejsou tedy

zaměstnány na více než čtyři celé dny přímé pedagogické práce s dětmi. Pro udržení kvality péče a vzdělávání je velmi důležitá stabilita týmu průvodkyň a kontinuita pedagogické práce. V roce 2020 odchází z LMŠ ředitelka Bc. Tereza Motyčková, DiS. – byla významnou součástí LMŠ od jejího založení, přivedla ji do rejstříku škol a školských zařízení a vytvořila pedagogickou koncepci. Ve školním roce 2020/2021 převzaly práci ředitelky dvě stávající průvodkyně (pedagožky s odbornou kvalifikací, obě jsou v LMŠ aktivní od jejího založení) v roli ředitelky a zástupkyně ředitelky – Bc. Markéta Sléhová a Mgr. Veronika Obrdlíková. Kromě přímé pedagogické práce vykonávají průvodci také nepřímou pedagogickou práci – věnují čas pedagogickým přípravám, diagnostice dětí, výrobě vzdělávacích pomůcek, podílejí se na přípravě k rozhovorům o dětech, komunikují s rodiči, zapojují se při slavnostech a jejich přípravě, scházejí se na setkáních pedagogické rady a supervizích.

Uvádějící pedagog

LMŠ má vypracovaný *Postup přijímání nového zaměstnance*. Před začátkem výkonu přímé pedagogické práce určí ředitelka uvádějící pedagožku, která bude s nově přijatou průvodkyní v pravidelném kontaktu po dobu prvního měsíce, či déle. Uvádějící pedagožka se s novou průvodkyní domluví na osobních či telefonických/písemných konzultacích, na nichž má nová zaměstnankyně dostatek prostoru na otázky a uvádějící pedagožka přináší témata, která vnímá jako nejasná či důležitá.

Další vzdělávání pedagogů

LMŠ podporuje své zaměstnankyně v dalším vzdělávání, dle výše úvazku stanoví nejpozději na začátku školního roku výši příspěvku, který poskytne na další vzdělávání. Pravidelně také čerpá dotace na vzdělávání z projektů EU (šablony) a účastní se aktivit MAS Šlapanice – v roce 2024/2025 mj. stáže pedagogických pracovníků v MŠ a supervize. Zpravidla dvakrát ročně zve LMŠ odborníky do svého zázemí a pořádá celodenní či půldenní kurz pro průvodkyně. Témata těchto kurzů vybírají průvodkyně společně dle aktuálních potřeb. Během školního roku si průvodkyně volí vzdělávání dle svých potřeb – buď více kratších kurzů, nebo delší cyklus vzdělávání. Tipy na dobré kurzy mezi sebou průvodkyně sdílí, ředitelka a koordinátorka předává pozvánky, které pro LMŠ obdrží. V přípravném týdnu v týmu diskutujeme o plánech pro nadcházející školní rok. Pravidelně se účastníme kurzů pořádaných ALMŠ.

Spoluúčast rodičů

LMŠ velmi pomáhají rodiče a členové spolku – dobrovolníci. Bez pomoci rodičů a členů spolku by školka fungovat nedokázala. Rodiče jsou součástí komunity, kterou aktivně spoluvytvářejí. Účastní se také brigád, které jsou organizovány několikrát ročně a zaměřují se na materiální zajištění školky – přípravu dřeva a třísek na topení, úpravy zahrady a péči o ni, opravy a údržbu jurty apod.

Rodiče jsou informováni o dění ve školce e-mailem, přes společnou WhatsApp skupinu a při osobním kontaktu. Dvakrát během školního roku se konají schůzky všech rodičů a průvodkyň.

Rodiny se mezi sebou setkávají i na slavnostech, které školka pořádá. Slavností je nespočet, vychází z přírodních cyklů, našich tradic a svátků.

Rodiče jsou pro průvodkyně partnery, kteří mají prostor sdělit své názory, připomínky, potřeby a přání. Pedagožky se o jejich podněty aktivně zajímají a zohledňují je při své práci. Své náměty mohou sdělit např. na rodičovských schůzkách.

Rozhovory o dětech

Rozhovory probíhají dvakrát ročně během několika předem stanovených dnů – zpravidla v listopadu a dubnu. Pro každé dítě je vytvořen dokument, do kterého pověřená průvodkyně doplní informace, všechny průvodkyně tento dokument čtu a komentují, doplňují, před schůzkou jej zašlou e-mailem rodičům dítěte. Průvodkyně v dokumentu stanoví hlavní témata a cíle, o nichž chtějí s rodiči mluvit. Na schůzce je prostor pro otázky i témata, která přináší rodič. U schůzky jsou velmi vítáni oba rodiče.

Termíny určí po dohodě ředitelka s průvodkyněmi. Rodiče dostanou předem odkaz na tabulku s termíny, do níž se zapíší. Pokud stanovený termín rodině nevyhovuje, domluví se na náhradním termínu, který bude vyhovovat oběma stranám.

2.4. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí nadaných

Lesní školka může být díky svým specifickým omezující pro děti s vysokým stupněm tělesného postižení, či děti s mentálním postižením. Děti s tímto postižením nemusí zvládnout neustále

se měnící počasí, roční období, ale především rozmanitý terén, ve kterém se pohybujeme. LMŠ Sedmikrásek není bezbariérová.

Poskytování podpůrných opatření I. stupně: Vyhodnotí-li pedagožky, že dítě potřebuje podporu nad rámec běžně poskytované individuální péče, vypracují pro něj plán pedagogické podpory, s nímž seznámí rodiče, pravidelně jej vyhodnocují, dle potřeby upravují a představují rodičům. Vítané je vyšetření u odborníka (s ohledem na věk a závažnost projevů).

Poskytování podpůrných opatření II.-V. stupně: Pedagožky vypracují plán pedagogické podpory, který pravidelně vyhodnocují, dle potřeby upravují a konzultují s rodiči. Průvodkyně pověřená přípravou a evaluací PLPP či hlavní pedagožka udržuje kontakt s PPP, SPC či jiným poradenským zařízením.

Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí nadaných vycházíme z § 16 odst. 9 a § 17 školského zákona a z vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Děti, které zpravidla okolo 3. roku věku nastupují do LMŠ, a jejich rodiče se často poprvé ve větší míře setkávají s větší skupinou dětí, čelí vyšším nárokům na samostatnost, sebeobsluhu, komunikační dovednosti, dítě se stává součástí skupiny, je odděleno od rodiče a vystupuje samo za sebe. V těchto podmínkách se může výrazněji projevit nezralost dítěte, náročné projevy chování, speciální potřeby. Abychom včas nastavily vhodnou péči a odhalily speciální potřeby dětí, náš přístup zahrnuje tyto body:

- projevy dítěte jsou pravidelně konzultovány v týmu průvodkyň, zaznamenávány, předávány rodičům, příp. s doporučením návštěvy poradenského pracoviště či jiného odborníka. Stejně tak vyhodnocujeme, jak dítě reaguje na naše opatření, upravujeme je.
- vyhledáváme podporu dalších odborníků – zajímají nás výsledky návštěv dítěte u odborníků, samy se aktivně vzděláváme v oblasti speciální pedagogiky, anonymně konzultujeme se speciálními pedagogy, psychology a rodinnými terapeuty, pravidelně se tým účastní supervizí.
- ve chvíli, kdy pozorujeme rozpor v našem přístupu a přístupu rodiny, zveme rodiče ke schůzce a diskuzi.

- rodina má možnost kdykoli požádat o individuální schůzku o dítěti.
- využíváme podpory mediátora ve chvíli, kdy se nám nedaří pro obě strany zřejmá dohoda.
- LMŠ poskytuje individuální a speciální péči nejen s ohledem na potřeby dítěte, ale s ohledem na celou skupinu dětí, personál a bezpečnost – kvalita poskytované péče ostatním dětem a bezpečnost nesmí být dlouhodobě a výrazně omezena.
- individuální péčí se rozumí péče o individuální potřeby dítěte, ostatních dětí, potřeby skupiny, průvodců i rodičů. Individuální péče neznamena výchovu k individualismu.
- individuální péče v LMŠ Sedmikrásek je založena na citlivém a pečlivém pozorování dítěte, konzultacích, studiu a zájmu o potřeby dítěte, které nejsou vždy totožné s tím, co dítě na první pohled chce.

2.5. Vzdělávání dětí od dvou do tří let

Děti mladší tří let jsou do LMŠ přijímány výjimečně a pouze za předpokladu, že jsou v oblasti hygieny, sebeobsluhy, komunikace a fyzické vyspělosti na úrovni tříletých dětí. Do LMŠ není možné přijmout dítě, které se pomočuje a nosí pleny. LMŠ disponuje pomůckami, hračkami a knihami vhodnými pro dvouleté děti. V jurtě je dostatek prostoru na hru i odpočinek. Nízký počet dětí ve skupině a přítomnost dvou pedagogů umožňuje věnovat i dvouletému dítěti individuální péči. V případě přijetí dvouletého dítěte se ředitelka LMŠ dohodne se zákonným zástupcem na adaptaci, v níž zohlední věk dítěte a umožní rodiči doprovázet v prvních dnech docházky dítě ve školce. Ředitelka doporučí rodině začít pouze s dopolední docházkou.

3. VZDĚLÁVACÍ OBSAH

Výchovně-vzdělávací program je sestaven tak, aby dětem poskytoval jak řízené činnosti, při nichž děti získávají, procvičují a tříbí své dovednosti a znalosti, zažívají pospolitost, účastní se pohybových i jiných her a učí se respektovat pravidla, tak volnou hrou, která rozvíjí především sociální dovednosti, komunikaci s vrstevníky, fantazii, podporuje samostatnost a spontánní učení apod.

3.1. Charakteristika a metody výchovně-vzdělávacího procesu

Pro výchovu a vzdělávání v LMŠ Sedmikrásek je zásadní připravené prostředí a připravené průvodkyně. Rozmanitost metod výchovně-vzdělávacího procesu je podpořena mj. tím, že se ve vedení programu střídá 4-5 průvodkyň, jejich osobnost a volené metody výchovy a vzdělávání jsou různé. Autentičnost a opravdovost pečujících osob považujeme v předškolním věku za klíčovou. Zároveň si uvědomujeme potřebu jednoty přístupu a přehlednosti pro děti, proto v týmu průvodkyň posilujeme soudržnost, pravidelně sdílíme a diskutujeme, účastníme se supervizí, pracujeme s kartami Soulad, které reprezentují naše hodnoty, pracujeme se sdíleným dokumentem, v němž popisujeme program daného dne i jeho evaluaci. Od školního roku 2024/2025 jsme změnily způsob vedení programu tak, že v jednom týdnu vedou program dvě průvodkyně, každá 2-3 dny, v půlce týdne si předají informace. Ve dvou až třech dnech můžeme více rozvinout témata, navázat na předchozí den apod. Velkou výhodou je, že většina průvodkyň spolupracuje již několik let, náš přístup se tím více a více slduje a tak snáze udržujeme konzistentnost programu.

Výchovně-vzdělávací proces je ovlivněn také tím, že probíhá z velké části venku. Proměnlivost přírody a počasí klade nároky na flexibilitu a připravenost průvodkyň, ovlivňuje také metody výchovy a vzdělávání. Tuto nestabilitu nevnímáme jako komplikaci, naopak se skrze ni vyvíjíme a učíme v přirozeném prostředí, v němž se člověk vyskytuje po tisíce let. Rozmanitá je také skupina dětí různého věku i povahy zahrnující děti se speciálními vzdělávacími potřebami.

Tato rozmanitost a proměnlivost vytváří skvělé podmínky pro situační učení, přináší živost do volné hry, posiluje význam rytmu, rituálů a vztahů, vede k intenzivnímu prožívání všemi

smysly, nabízí předměty objevování a zkoumání, posiluje frustrační toleranci a celkovou odolnost. Úkolem průvodkyň je děti pozorovat a provázet, reagovat na jejich zájmy a potřeby a vědomě s nimi pracovat, uvědomovat si význam naplnění základních potřeb dítěte a pečovat o ně, citlivě přinášet nové podněty, podporovat u dětí volnou hru, experimentování a objevování, posilovat vnímání sebe sama u dětí, podporovat pospolitost a vzájemnost.

Převážná část výchovně-vzdělávacího procesu se děje v připraveném prostředí jurty, maringotky, zahrady a lesa v běžných dennodenních pravidelně se opakujících činnostech, rituálech a bezpečných vztazích. Průvodkyně reflektují svou práci a pozorování, vzdělávají se a díky tomu jsou připravenými pečujícími osobami, které nastavují podmínky, v nichž se může bez přílišných zásahů odehrávat výchovně-vzdělávací proces.

ŠVP reflektuje především požadavky **Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (schválený MŠMT k 30. 12. 2024, s účinností od 1. 9. 2025)** vycházejícího z Národního programu rozvoje vzdělávání pro ČR.

Zaměřujeme se na čtyři **vzdělávací oblasti**:

1. Dítě a jeho tělo,
2. Dítě a jeho psychika,
3. Dítě, ten druhý a společnost,
4. Dítě a svět,

a osm **klíčových kompetencí**:

1. Kompetence k učení,
2. Kompetence komunikační,
3. Kompetence osobnostní a sociální,
4. Kompetence k občanství a udržitelnosti,
5. Kompetence k podnikavosti a pracovní,
6. Kompetence k řešení problémů,
7. Kompetence kulturní,

8. Kompetence digitální.

Hlavní metody výchovně-vzdělávacího procesu:

- situační učení,
- spontánní sociální učení,
- učení prožitkem,
- volná hra,
- pozorování,
- experimenty,
- nápodoba,
- práce s příběhy, vyprávění,
- skupinová práce,
- učení dovednostem,
- rozhovor,
- vycházka, exkurze,
- práce s obrazem,
- brainstorming,
- expresivní výchova – tanec, výtvarné aktivity, pohybové hry, hraní rolí,
- pracovně-zážitkové činnosti,
- sportovní aktivity – např. bruslení, účast na Olympiádě pořádané MAS Šlapanice.

3.2. Týdenní plány a příprava průvodkyň

Témata, jež přinášíme do řízených aktivit a vybíráme podle nich knihy, vychází především z koloběhu roku, změn v přírodě, tradic a svátků. Uvádíme je v plánu činností, jednomu tématu či oblasti zpravidla věnujeme 1-3 týdny. Cíle výchovně-vzdělávací činnosti formulujeme v souladu s oblastmi RVP PV. Výstupy (co by dítě mělo prožít, zvládnout,

pochopt a umět po skončení činnosti) jsou formulovány v návaznosti na klíčové kompetence. Aktivity, které v daném dni proběhly, zapisujeme podle vzdělávacích oblastí stručně a zároveň dostatečně jasně pro ostatní průvodkyně. Tato forma třídní knihy umožňuje průvodkyním mít přístup k proběhlým aktivitám a jejich evaluaci, a navázat na ně svým programem, i když nejsou každý den s dětmi v LMŠ. Předem do ní průvodkyně mohou stručně zapisovat svou přípravu a cíle, na závěr dne zápis upřesní tak, jak program skutečně proběhl, doplní sebe-evaluaci a také asistující průvodkyně zapíše, jak hodnotí program vedoucí průvodkyně. Příprava a plánování programu průvodkyň závisí na osobnosti a potřebách každé z nich. S ohledem na výše popsaná specifika lesní mateřské školy a vzdělávání venku je velká část pedagogické práce dílem okamžiku, reaguje na okolnosti dané počasím i potřebami a naladěním dětí. Tento responzivní přístup vyžaduje jiný typ přípravy, než plánování předem a to především kultivaci osobnosti, vzdělávání, otevřenost, citlivost, schopnost pozorovat a improvizovat, flexibilitu, tvořivost, vhléd a schopnost reflektovat vlastní pedagogickou činnost a její výsledky. Každá průvodkyně tedy hledá míru plánování a flexibility s ohledem na své potřeby a vyhodnocuje svůj přístup.

3.3. Logopedická prevence

V rámci pravidelného pozorování a primární diagnostiky sledujeme vývoj řeči u dětí.

V rámci ranních kruhů a společného programu zařazujeme logopedické rozcvičky zaměřené především na logopedickou prevenci – provádíme orofaciální stimulaci, zaměřujeme se také na obratnost jazyka (zejména nácvik správné elevace).

Denně zpíváme, opakujeme básničky, doplňujeme hudbu a zpěv pohybem, vytleskáváme slabiky a hláskujeme slova.

Vedeme děti k rozmanitému pohybu, rozvoji jemné motoriky, fyzické aktivitě, posilování těla. Zařazujeme také lezení po čtyřech a křížové pohyby.

Rodičům doporučujeme konzultaci s logopedem, případně s pediatrem zvláště v těchto případech:

- dítě má některou hlásku vyvozenou špatně, má špatný návyk (sledujeme zejména nedostatečnou elevaci špičky i kořene jazyka),

- řeč dítěte je celkově velmi nesrozumitelná,
- dítě nemluví, či užívá jen několik slov (a to i mimo prostředí LMŠ),
- dítě má obtíže s porozuměním či vyjadřováním,
- dítě se blíží k předškolnímu věku a výslovnost více hlásek není správná,
- dítě vyslovuje s nosovým přízvukem i hlásky, kterým nepřísluší.

3.4. Naše kořeny – co nás inspiruje, z čeho vycházíme

Jan Amos Komenský

- kniha *Informatorium školy mateřské v jazyce 21. století*,
- vnímáme jeho dílo jako náš vzdálený kořen, který upozorňuje na nutnost reformy školství, i když některé poznatky jsou již překonané (především z oblasti medicíny), jiné vnímáme stále jako hluboce platné,
- dle Komenského by se děti měly učit těmito oblastem v uvedeném pořadí: 1. bohabojnost, 2. ctnosti, 3. znalosti (tzn. znalosti nejsou na prvním místě, s čímž souzníme).

Waldorfská pedagogika, Rudolf Steiner a Táňa Smolková

Rudolf Steiner

- kniha *Výchova dítěte, metodika vyučování*
- vnímá dítě jako celek, jeden smyslový orgán,
- klade důraz na osobnost pedagoga, který inspiruje k nápodobě a vlastním nadšením vzbuzuje zájem dítěte,
- důležitost atmosféry, kterou pedagog a prostředí vytváří,
- význam práce rukama (u dětí i dospělých),
- dítě postupně prorůstá do společenství,
- snaha pedagoga trvale vidět u dítěte lepší stránky.

Táňa Smolková

- knihy *Dítě v úctě přijmout, Nemusím se bát, Na cestě od lilie k růži*
- waldorfská pedagogika aplikovaná v českém prostředí v současné době.

Knihy a přístup Helle Heckmann

- knihy *Pět zlatých klíčů, Pomalé rodičovství, Láskyplná péče pro děti do tří let,*
- pravidelnost, řád a přesnost,
- důraz na kontakt s rodinami před přijetím dítěte, soulad s rodinami, snaha o vyjasnění přístupu předem,
- vedení k duchovnosti, mindfulness,
- děti nepotřebují znát, ale být,
- oční kontakt a podání ruky s dětmi, bdělá přítomnost dospělého,
- důraz na naplnění potřeb dítěte, za něž zodpovídá dospělý.

Maria Montessori

- kniha *Absorbující mysl,*
- výchova dítěte jako nástroj vlivu na budoucnost lidstva, výchova k míru,
- fascinace vnitřní silou dítěte, silou učení,
- důraz na bdělé provázení dítěte, dospělý nemá bránit síle učení dítěte, ale podporovat ji ve smyslu výroku Marie Montessori „pomoz mi, abych to dokázal sám”,
- principy montessori pedagogiky – samostatnost, od konkrétního k abstraktnímu, senzitivní období, práce s pomůckami, opakování a tříbení, klidné prostředí.

Respektovat a být respektován

- nové revidované vydání – Jana Nováčková a spol.,
- hledání příčiny konfliktů a jednání dítěte,
- důraz na hranice a obě polohy: respektovat dítě a zároveň jej vést k respektu,

- užívání popisného jazyka, důraz na pozorování, podpůrnou přítomnost dospělého a neverbální komunikaci, méně mluvení – více bytí.

Nenásilná komunikace, řeč života

- autor Marshall B. Rosenberg, kurzy www.nenasilnakomunikace.org,
- vnímáme ji jako učebnici používání jazyka – cílem je naučit se užívat jazyk vědomě, s respektem a vyjadřovat, co opravdu vyjadřovat chceme, bez násilí apod.,
- důraz na vyjadřování potřeb a naslouchání, zaměření na řešení uspokojivé pro obě strany,
- v práci s dětmi z ní vycházíme při mediování konfliktů mezi dětmi.

3.5. Individualizace vzdělávání, pilíře vzdělávání a integrované bloky

Uvědomujeme si rozdílné potřeby dětí podle věku a klademe na ně rozdílné nároky. Obecně dělíme skupinu na **malé (2-4 leté děti)** a **velké (5-6 leté děti)**. Toto rozdělení se neřídí striktně věkem, ale především zralostí, schopnostmi a potřebami dítěte. Dítě také může být v různých oblastech v různých skupinách. V plánu činností a nabídce integrovaných bloků označujeme cíle a aktivity pro malé děti písmenem M, pro velké děti písmenem V. V práci s dětmi tuto rozdílnost zohledňujeme především v tom, jakou míru samostatnosti od dětí očekáváme, jak moc a často jim pomáháme. Na velké výlety a akce v Brně chodí a jezdí jen předškoláci a zdatné děti, při některých řízených činnostech dělíme děti na skupiny, při tvoření volíme dvě či více úrovní náročnosti (dle potřeby), odpočinek mladších dětí probíhá jinde a jinak, než je tomu u velkých dětí atd.

Naše hodnoty a klíčové oblasti, na něž se v průběhu celého roku zaměřujeme, jsou rozděleny do pěti pilířů. Tyto pilíře vychází z hodnot průvodkyň ztvárněných na kartách Soulad vytvořených pod vedením pedagožky Johany Passerin. S kartami pravidelně pracujeme, diskutujeme o tématech, která přinášejí apod.

Integrované bloky, činnosti a výstupy jsou blíže popsány jako součást pátého pilíře – Koloběh roku v přírodě. Témata integrovaných bloků jsou v souladu s ději v přírodě a inspirují se zvyky a tradicemi z dob, kdy lidé žili v bližším kontaktu s přírodou.

Pět pilířů vzdělávání:

1. Péče, laskavost, jemnost.
2. Vztahy.
3. Tvořivost, svoboda, učení.
4. Pohádky a příběhy.
5. Koloběh roku v lese a integrované bloky.

3.3.1. Péče, laskavost, jemnost

Zpracovala průvodkyně Klára

Hodnoty

Laskavost, péče, resilience, bezpodmínečné přijetí, dětství, ticho, klid, přítomný okamžik, jemnost k sobě, sebek péče.

Záměr

Laskavost a péči vnímáme jako základní hodnoty při své pedagogické práci a při provázení dětí na cestě za porozuměním sobě samým a světu kolem nich. Naším cílem je, aby se děti cítily bezpečně a přijímány a díky tomu se mohly projevovat autenticky. V takto vytvořeném bezpečném prostoru je pro děti snazší čelit výzvám a budovat tak svou odolnost.

Zároveň vedeme děti k tomu, aby vnímaly své potřeby a byly tak schopné pečovat jak samy o sebe, tak o sebe navzájem. Děti se přirozeně učí naslouchat potřebám druhých a reagovat na ně s respektem.

Vytváříme tak prostředí, ve kterém děti mohou růst, i když čelí překážkám, a zažívají, že jsou součástí komunity, která je v těžkých chvílích vždy podporuje.

Jak tyto hodnoty ve školce naplňujeme?

Laskavost, péče a resilience

Laskavost a péče se projevují už v nejmenších gestech od průvodkyň směrem k dětem, v ochotě naslouchat a v trpělivosti, v **péči o tělo, mysl i duši** dětí. Pečujeme o děti už jen tím, že jim na denní bázi asistujeme při činnostech, jako je oblékání nebo jezení, jdeme s nimi v lese za ruku, když to chtějí nebo potřebují a podobně. Zároveň je **laskavě podporujeme** v tom, aby toho co nejvíce zvládaly samy, a oceňujeme jejich snahu a pokroky.

Děti jsou podporovány v **trpělivosti a ohleduplnosti** vůči sobě i ostatním ve skupině, a to nejen při běžných činnostech, ale také v takových situacích, kdy jsou vystaveny výzvám, jako je fyzický nekomfort či smutek z odloučení od rodičů. Tím v dětech budujeme **odolnost**, která se neprojevuje pouze jako schopnost „nějak zvládnout“ náročnou situaci, ale jako schopnost najít i v situacích, které přinášejí výzvy, **vnitřní sílu** k jejich zvládnutí. Zároveň jsou děti vedeny k tomu, aby si i v takových situacích pomáhaly a navzájem se podporovaly.

Bezpodmínečné přijetí, láska, jemnost k sobě, sebepéče

Ve školce klademe důraz na **bezpodmínečné přijetí každého dítěte**. Chceme, aby se ve školce cítily dost bezpečně na to, aby mohly autenticky **projevovat své pocity a potřeby** tak, aby to neublížovalo jim ani nikomu jinému. Děti si tak odnáší **funkční vzorce pro žití ve vztazích**. Když se dítě například rozčílí a zároveň se začne chovat agresivně, **nezůstáváme jen u řešení vnějších projevů chování**, ale zjišťujeme, co za tím stojí a co by dítě v dané situaci potřebovalo jinak. Zároveň dáváme jasně najevo, že násilí není v pořádku, a nabízíme jiné, funkčnější alternativy k **vyjádření prožívaných emocí**. Podporujeme děti hlavně v tom, aby se naučily vyjádřit své pocity a potřeby slovy či jiným nedestruktivním způsobem. Tím vytváříme prostředí, kde děti mohou **růst ve vzájemném respektu**.

Sebepéče – děti

- Děti se učí, jak **pečovat o svou duši a tělo**. Například prostřednictvím jemného dotyku, pomalého pohybu a odpočinku, případně krátké meditace. Dbáme na pravidelný pitný režim i na to, aby měly děti dost prostoru na to se během dopoledne nasvačit, a aby byly dobře oblečené.

Sebepéče – průvodkyně

- Důležitá není pouze péče o děti, ale i **psychická a fyzická pohoda průvodkyň**. Průvodkyně by v péči o děti neměla překračovat své **vlastní hranice**. Pokud například

nemá kapacitu řešit něco, co není okamžitě naléhavé, dá dítěti najevo, ať chvíli počká nebo vyhledá pomoc jinde. Tímto způsobem se průvodkyně **stará o sebe**, zároveň dětem ukazuje dobrý příklad a vede je k **samostatnosti**.

- V době oběda se průvodkyně střídají tak, aby měly prostor se v rámci možností **v klidu najíst**.
- Průvodkyně mají prostor **zastavit**, zhodnotit, jak se cítí, a věnovat se vlastnímu zdraví a pohodě. Tato možnost se zejména týká zejména času, kdy mají děti volnou hru, tedy dopoledne v lese a odpoledne na zahradě školky. Před tím, než se průvodkyně na chvíli odpojí, vždy **informuje ostatní průvodkyně**, aby se ujistila, že je to pro ně v pořádku a že zůstává zajištěna **bezpečnost dětí**.

Dětskost, dětství

Děti mají ve školce dost prostoru pro vyjádření přirozené **hravosti, zvědavosti a spontánnosti**. Část dne je vždy vyhrazena pro **volnou hru**, díky které děti rozvíjí **kreativitu**, schopnost **poznávání sebe a svého okolí** a v případě skupinových her také schopnost **fungovat ve vztazích s druhými**. Vedené aktivity (zejména na ranním kruhu) jsou voleny tak, aby plnily **vzdělávací funkci**, a zároveň byly pro děti **zajímavé a zábavné** a aby nepřesáhly délkou ani obsahem rámeček, v němž jsou děti schopné aktivity vnímat. Na děti v denním provozu školky klademe určité **nároky**, které jsou ale vždy **uzpůsobeny jejich věku** a schopnostem a neměly by je přetěžovat. Děti mají **odpovědnost za své věci**, které si nosí do lesa v batohu, a jsou vedeny k tomu, aby se o ně staraly a hlídaly si je. Díky tomu děti rozvíjí svou **samostatnost** a pocit **zodpovědnosti**, nikdy se tak ale neděje na úkor dostatečného **času pro hru a objevování**.

Ticho, klid, přítomný okamžik

V prostředí školky je důraz na **ticho a klid** jednou z důležitých součástí pedagogického přístupu. Děti vedeme k tomu, aby se uměly fyzicky i mentálně **zastavit**. Zastavení se dětem umožňuje hlubší **vnímání sebe i okolí** a zároveň **relaxaci a odpočinek**. To je důležité zejména v návaznosti na zvýšenou **fyzickou zátěž**, které děti při pobytu venku, na zahradě i v lese, čelí. Ticho chápeme jako prostor pro **sebereflexi, naslouchání a pozorování** a zároveň jako prostředek na cestě k lepšímu **zvládnutí stresu a náročných emocí**.

Je mnoho situací, kdy **pracujeme s tichem a klidem pravidelně**. Na ranním kruhu a dopoledne při pobytu v lese pravidelně zařazujeme aktivity, při kterých pracujeme na

schopnostech **zklidnění se, bytí v tichu či naslouchání ostatním**. Při svačině i obědě je pro nás vždy důležitý klid a pohoda. Děti vedeme k tomu, aby si vychutnaly jídlo v tichu, což jim pomáhá lépe vnímat, co právě jí a jak jim to chutná. Další takovou situací je odpolední **odpočinek**. Tento čas je stěžejní pro **regeneraci** po dopolední fyzické zátěži a děti se při něm zároveň učí zklidnit své tělo i mysl a odpočinout si.

Do programu pravidelně zařazujeme **hudební aktivity**, ve kterých pracujeme se změnami hlasitosti nebo rytmu pohybu, který hudbu doprovází. K **navození klidu** někdy využíváme **poslech vážné hudby**.

Děti mají prostor se **pohybově a hlasově vyjádřit**, když to potřebují. Ukazujeme jim, že je důležité, aby tak dělali vždy **s respektem** ke svému okolí. Děti ví, že když se potřebují projevit hlasitě, mohou se vzdálit od ostatních tak, aby to nikomu nebylo nepříjemné, a také k tomu, že jsme v lese na návštěvě, a tak tam křičíme jen tolik, kolik opravdu potřebujeme.

Děti mají možnost, stále v rámci skupiny, **odejít kousek bokem do svého klidu**, pokud se cítí unavené nebo přetížené, a vrátit se k ostatním, až když jsou na to znovu připravené. Tím podporujeme mimo jiné jejich schopnost **seberegulace**, což je klíčové pro rozvoj **emoční inteligence a sociálních dovedností**.

Evaluace

O výše zmíněných hodnotách a jejich naplňování mluvíme i při pravidelných **individuálních konzultacích s rodiči**. Tam také probíráme, **jak rodiče vnímají své dítě** a jak se podle nich i podle nás dítě ve školce cítí.

Na měsíčních **kolegiích** hovoříme o **konkrétních dětech** podle toho, jak je to aktuálně třeba, o **dětech s náročným chováním** se radíme na pravidelných **supervizích**.

Při pedagogické diagnostice není na děti vyvíjen tlak a je důležité, aby se u plnění úkolů cítily příjemně. **Nejsou kritizovány, když se jim něco „nepovede“**.

Dotazník pro rodiče je rozeslán s cílem zjistit, jak rodiče vnímají docházku svého dítěte do LMŠ a jak jsou s různými oblastmi péče spokojeni.

Děti pravidelně pomocí určeného gesta (někdy i slovně) hodnotí, jak se zrovna cítí nebo jaká pro ně byla právě proběhlá aktivita.

3.3.2. Vztahy

Zpracovala průvodkyně Markéta

Hodnoty

Rituál, semínko vztahů, blízké vztahy, propojení s rodinami, péče o naše blízké i neblízké (děláme to pro ně), společný cíl, otevřenost změnám a držení záměru, práce s chybou.

Záměr

- Podporovat **otevřené, přátelské a pečující vztahy** mezi dětmi i dospělými.
- Podporovat **pospolitost, sounáležitost** a vnímání jednoty všech lidí/tvorů.
- Posilovat vnímání **jedinečnosti** každého z nás, **rozmanitosti** a přijetí této různosti.
- Vytvářet prostředí, v němž jsme pro sebe navzájem důležití.
- Podporovat **týmovou soudržnost, flexibilitu a schopnost pracovat s chybami** tvůrčím způsobem.

Jak tyto hodnoty ve školce naplňujeme?

Rituál

- Pravidelný **řád dne**.
- **Malé denní rituály** (často spojené s hudbou) – (nejen) ranní svolávání flétnou, písnička před dopolední pohádkou, písnička před obědem, cinkání na zvonkohru či zpívání před spaním.
- **Slavnosti během roku** – vypsány v kapitole Koloběh roku v lese.

Blízké vztahy

Podporujeme **pospolitost**:

- *mezi dětmi*:
 - pohybové, hudební i jiné aktivity na podporu pospolitosti a zapojení všech dětí bez rozdílu věku a povahy (jednoduché hry, volný pohyb při hudbě, aktivity podporující jemný a pečující kontakt, společné tvoření...),

- společné jídlo - sedíme společně u svačiny i oběda, děti se podílí na přípravě a úklidu po obědě,
- slavíme narozeniny dětí ve školce.
- *mezi rodiči, dětmi a školkou:*
 - společné brigády 2x ročně (se společným jídlem apod.), slavnosti pro celé rodiny, setkávání a utváření komunikace již od zápisu do LMS.

Propojení s rodinami

- Pravidelné **individuální schůzky o dětech** minimálně dvakrát ročně.
- Pravidelné **schůzky všech rodičů a průvodkyň** dvakrát ročně.
- Možnost individuální schůzky kdykoli je to potřeba.
- Úzký kontakt s rodinou v době adaptace dítěte.
- Přizvání mediátora ke schůzce, pokud je téma či komunikace náročnější.
- **Slavnosti** pro celé rodiny.
- **Brigády** a společná péče o zázemí.

Společný cíl/záměr, soudržnost v týmu – mezi průvodkyněmi

- Pravidelná setkávání průvodkyň, udržování kontaktu – 1x měsíčně porady, společný chat na WhatsApp.
- Pravidelné supervize s důrazem na vyhovující supervizorku, která pomůže vytvořit bezpečné prostředí pro sdílení.
- Společné vzdělávání – kurzy vybíráme podle našich potřeb a konají se v našem zázemí.
- Teambuilding – setkání „jen tak“ např. při loučení s průvodkyní, výlet, vánoční setkání...
- Důraz na soulad s týmem při přijímání nového zaměstnance, přidělení uvádějícího učitele.
- Pravidelná revize a aktualizace dokumentů, diskuze o nich.
- Práce s kartami hodnot Soulad, diskuze o nich, udržování při životě.

- Sdílený plán činností.

Práce s chybou

Děti

- Podporujeme děti v **hravosti a experimentování**:
 - v lese si hrají s rozmanitým přírodním materiálem na různých místech,
 - při řízených aktivitách využíváme různé materiály a pomůcky, LMŠ disponuje velkým množstvím materiálů a pomůcek (tématické kartičky s úkoly, vkládačky, kostky, pomůcky k pohybovým aktivitám atd.),
 - průvodkyně při odpoledním tvoření vytvářejí dětem prostor k prožívání, zkoumání a sebevyjádření, pravidelně a záměrně zařazujeme volnou tvorbu s různým materiálem.
- Oceňujeme i **snahu a odvahu něco zkusit**.
- Když dětem nejde oblékání či jiné sebeobslužné činnosti, neděláme automaticky vše za ně, ale chceme, aby udělaly to, co dokáží (i když nedokonale).

Průvodkyně

- Na pravidelných **supervizích** máme prostor mluvit o tom, co se nám daří i nedaří.
- Pracujeme v týmu 2-3 průvodkyň, předáváme si **zpětnou vazbu, diskutujeme** o plánech i proběhlém dni.
- **Vzdělávání** mj. v oblastech, v nichž vnímáme menší jistotu či jsou nové.

Vedení školky

- Podporujeme vzdělávání průvodkyň.
- Spolupracujeme s ALMŠ, účastníme se vzdělávacích kurzů, sletů a zajímáme se o aktuální témata.
- Kompetence vedení LMŠ jsou rozděleny mezi více osob a v náročných situacích mezi sebou konzultují postup, případně hledají podporu mimo organizaci.

Evaluace

- Roli ve skupině a vztahy s dětmi i dospělými popisují průvodkyně dvakrát ročně (na podzim a na jaře) v dokumentu, který je zároveň podkladem ke konzultacím s rodiči, na nichž mj. o těchto oblastech mluvíme.
- Vztahy mezi dětmi i dospělými popisujeme a hodnotíme na pedagogických poradách a supervizích.
- Na vztah rodičů a dětí k LMŠ se ptáme v evaluačním dotazníku na konci školního roku.
- Vztahy a spolupráci v týmu a s vedením LMŠ hodnotí průvodkyně na konci školního roku v evaluačním archu.
- Vedení LMŠ i průvodkyně mají možnost využívat konzultací s pedagogy z ALMŠ.

3.3.3. Tvořivost, svoboda, učení

Zpracovala průvodkyně Daniela

Hodnoty

Svoboda, růst, kreativita, tvoření, volnost, nezávislost, autonomie, soběstačnost, spiritualita, transcendence, možnost volby, cesta životem, autenticita, přijetí.

Mužský princip, aktivní, obrácený ven, konání.

Záměr

Naším cílem je podporovat u dětí uvědomění sebe sama. Chceme, aby se staly **zodpovědnými** a **sebevědomými** osobnostmi, které zároveň dokáží naslouchat potřebám druhých. Vedeme je k tomu, aby byly schopné rozhodovat se, za svá rozhodnutí přebírat zodpovědnost, vedeme je ke vzájemnému respektu.

Podporujeme **tvořivost, samostatné jednání, kritické myšlení a řešení problému**. Prostředí lesa a pobyt v přírodě nám pomáhají vytvářet podmínky pro postupné zvyšování **odolnosti, zdatnosti a síly** a **rozdvíjejí** také **samostatnost** u dětí.

Děti zažívají přírodu „na vlastní kůži“. Díky této zkušenosti mohou intenzivně prožívat sounáležitost s přírodou a respektovat ji.

Jak tyto hodnoty ve školce naplňujeme?

Tvořivost jako potenciál k růstu

Děti

- Podporujeme v aktivním **objevování světa**. Děti mají k dispozici zahradní kuchyňku, dílnu, v teplých měsících systém korýtek na vodu, společně pracujeme na zahradě. Objevují les a jeho ekosystém v průběhu roku.
- Mají dostatek času a prostoru na **volnou hru** na zahradě i v lese, tím vytváříme prostor k **pozorování, experimentování a objevování**.
- Mohou **svobodně** objevovat, zkoumat a **vyvozovat vlastní závěry** na základě pozorování a zkušeností, učí se pracovat s chybou, získávají kompetence k řešení problémů.
- Seznamují se s různými materiály (kámen, listy, šišky, kůra, písek, voda apod.) a mohou s nimi experimentovat.
- V odpoledních hodinách se věnujeme **výtvarným činnostem s různými materiály, tkaní**, práci s keramickou hlínou a **polytechnickým aktivitám**. Témata změn v přírodě, světa okolo nás, vztahů, tradice a rodiny převádíme do výtvarného vyjádření.
- Rozvíjíme talent a potenciál dětí – nabízíme dětem inspiraci a různé způsoby řešení, nikoli správná řešení.
- Nabízíme pohybové, hudební, výtvarné, divadelní a vědomostní **aktivity během ranního kruhu** i v průběhu dne. Pokud je to vhodné, zařazujeme do řízených aktivit i návrhy dětí, čímž podporujeme aktivní zapojování do procesu tvorby.

Průvodkyně

- Kreativně a flexibilně přistupují ke změnám počasí a podmínek při pobytu venku.
- Pravidelně se vzdělávají.
- Sdílí své poznatky z kurzů, četby apod.

Svoboda, volnost, soběstačnost, nezávislost

- Děti si volí, co bude naplní **volné hry**.

- Při pohybu v přírodě neustále **rozvíjejí svůj fyzický i psychický potenciál, osamostatňují se** a osvojují si způsoby řešení problémů (například při stavění z přírodních materiálů, setkání s drobnými živočichy a rostlinami apod.).
- Zlepšuje se jejich schopnost rozhodování. Prostřednictvím přirozených změn počasí zažívají děti různorodé situace, na které reagují, vyjadřují své potřeby, **učí se říkat si o pomoc** a rozvíjejí dovednosti. Budují také svou **sebejistotu a důvěru v sebe sama**.

Zdatnost a odolnost

- Děti zažívají **proměny počasí a ročních období** v průběhu roku a učí se skrze prožitek, nikoli zprostředkovaně. I přes nepřízeň počasí vyrážíme do přírody a postupně budujeme zdatnost a odolnost. Pravidelně sledujeme předpovědi počasí a kontrolujeme zda mají děti vše, co potřebují ke zvládnutí cesty.
- V předškolním roce chodí děti na tzv. **předškolácké výlety**, které už vyžadují velkou míru samostatnosti a zdatnosti. Zároveň dbáme na to, abychom my i děti byly do těchto podmínek dobře nachystány.

Komunikace a otevřenost, autenticita

- Vedeme děti k **pozorování, naslouchání a porozumění** jak v komunikaci, tak ve vztahu k prostředí (přírodě).
- **Mluvíme popisným jazykem**, čímž podporujeme otevřenost a různé možnosti vyjádření. Při řešení konfliktu mezi dětmi děláme mediátory situace – **popisujeme a nehodnotícím jazykem komunikujeme** tak, aby se situace vyřešila ke vzájemné dohodě. Ukazujeme, jak je možné nahlížet na věci z různých perspektiv a jak je vyjadřovat.
- Vedeme děti k přijetí sebe sama a k otevřenosti – tzn. aby **vyjadřovaly své skutečné pocity** a **dokázaly je dobře pojmenovat** a nabízíme možnosti, jak je bezpečně vyjadřovat (práce se vztekem, apod.).

Spiritualita a propojení se sebou samým

- Každodenní pobyt v přírodě nabízí prostor k pozorování jak okolních proměn přírody a **zastavení se** v nich, tak **zažít si chvíle ticha a být sám se sebou**. Někdy pozorujeme zvuky lesa, nasloucháme zpěvu ptáků a v tichosti procházíme známou cestou (hledáme cesty k ztišení).

- V **tradicích našich předků** nacházíme mnoho cenných nahlédnutí. Můžeme v nich najít uvědomění, že nás něco přesahuje, najít příležitosti k hledání odvahy, soucitu, naděje, moudrosti, pokory, radosti, sexuality a prožívání v sobě samých. Ukazují nám možnosti odložit staré a nepotřebné a tím udělat místo něčemu novému, živému. A to se prostřednictvím tradic a rituálů snažíme předat dětem formou pro ně uchopitelnou.

Učení

- Přímý kontakt s přírodou umožňuje učit se prostřednictvím prožitků, **experimentů** a **interakcí s okolním světem**, což přirozeně podporuje dětskou **zvědavost** a rozvíjí **schopnost pozorování a přijetí pomíjivosti**. S dětmi pozorujeme rostliny, drobné živočichy, jejich pobytové stopy, vyhledáváme v atlasech, používáme lupy apod.
- Práce s chybou a neúspěchem – klademe důraz na to, že **chyba není selhání**, ale součást procesu učení a **příležitostí k růstu**. Proces vyrovnání se s nezdarem děti učí vytrvalosti a odvaze zkoušet věci řešit znovu a lépe, zvyšuje frustrační toleranci.
- **Čteme a vyprávíme dětem příběhy a pohádky** před obědem a po něm dle daného tématu (roční období, přírodní cykly, vztahy, nebo tradice, svět kolem nás apod.) a tím podporujeme **obrazotvornost a představivost dětí**.
- **Sdílení v kruhu** je přirozenou součástí našeho dne, ptáme se dětí a každý má možnost sdílet, co je pro něj důležité. Děti sdílí slovně, pomocí obrázků, pohybem. Tím se děti setkávají s odlišnými názory a postoji.
- Pobyt venku a práce s přírodními materiály (i polytechnické činnosti) **rozvíjejí kreativitu a motorické dovednosti**, zároveň vede děti k nutnosti komunikovat a sdílet mezi sebou, pokud chtějí realizovat společné projekty (stavění přístřešků, atd.) nebo objeví něco zajímavého.
- Nedílnou součástí každého dne je **volná hra**. Vedený program se pravidelně střídá s volným časem, kdy mají děti možnost se věnovat svým oblíbeným činnostem nebo objevovat nové zájmy. Dětem vždy **dopřejeme čas**, aby si **samy našly způsob**, jak se zabavit. Je v pořádku, když se občas nudí, čekají nebo pozorují okolí – i to je součástí jejich rozvoje.
- Průvodkyně se pravidelně vzdělávají a sdílí své zkušenosti a poznatky.

Evaluace

- V rámci pravidelných setkání **vyhodnocujeme**, jak se dětem daří v oblasti samostatnosti, komunikace, porozumění a emočního ladění.
- Sledujeme, jak se děti vyrovnávají s různými situacemi a jak se rozvíjejí jejich schopnosti rozhodování, komunikace a kritického myšlení. Věnujeme pozornost tomu, jak se děti učí z chyb a jak zlepšují svou odolnost vůči neúspěchům. Na základě těchto pozorování upravujeme program a metody, abychom zajistily, že každé dítě má prostor pro osobní růst, rozvoj své individuality a propojení s okolním světem.
- Na **rozhovorech o dětech** pravidelně 2x ročně poskytujeme zpětnou vazbu rodičům, abychom došli ke společnému souladu a byly v práci s dětmi jednotní.
- Diagnostika dětí probíhá 2x ročně – sledujeme a zapisujeme vývoj v oblasti učení, znalostí a dovedností.
- V dokumentu plán činností sdílíme témata a cíle vzdělávání, komentujeme každodenní práci dětí a vyhodnocujeme dosažení stanovených cílů, vhodnost stanovených metod a organizaci a osobní **sebeevaluaci**.
- V červnu vždy hodnotíme práci v průběhu celého roku na **evaluačním setkání**.
- Na konci školního roku mají rodiče možnost vyplnit **dotazník**, který reflektuje činnost školky v průběhu celého roku.

3.3.4. Pohádky a příběhy

Zpracovala průvodkyně Erika

Hodnoty

Příběhy, fantazie, poznání, rozšiřování obzorů, vzdělávání

Záměr

- Prostřednictvím pohádek a příběhů děti rozvíjí řečové schopnosti a jazykové dovednosti – vnímání, naslouchání, porozumění, vyjadřování a kultivují svůj mluvní projev.

- Děti se prostřednictvím příběhů seznamují s morálními hodnotami a dilematy, jejichž význam jim zatím není možné vysvětlit slovy. V příbězích také nachází možnost prožít emoce, nahlédnout své emoce z jiného úhlu pohledu a učí se chápat pocity druhých. Seznamují se s možnostmi řešení popisovaných situací.
- Čtením a vyprávěním pohádek a příběhů podporujeme rozvoj představivosti, fantazie a kreativity.
- Pravidelným čtením knih pomáháme vytvořit u dětí „návyk na čtení“, tím zvyšujeme předpoklad, že se knihy stanou každodenní součástí jejich života.
- Pohádky a příběhy drží linii kola roku (viz dokument Příběhy v průběhu roku).
- Pro děti v předškolním věku se díky jejich typickému vnímání světa stávají pohádky a příběhy krajinou, kde se **mohou setkat a hluboce prožít řadu témat**.
- Respektujeme koloběh roku v přírodě. Tento cyklus s sebou přináší opakující se témata, objevují se však i témata nová. **Tato témata promítáme do příběhů a pohádek** se kterými pracujeme. Díky některým **posilujeme prožívání procesů a dějů v přírodě**, některé se dotýkají **morálních hodnot** (odvaha, strach, soucit, laskavost, štedrost...), jiné zařazujeme pro **estetický prožitek** z ilustrací nebo si jich ceníme pro **zvukovou stránku jazyka**, zařazujeme i příběhy, které přináší **humor a vtip**.

Jak tyto hodnoty ve školce naplňujeme?

- Čtením „týdenní pohádky“, kterou s dětmi různě ozvláštňujeme (vizualizace, dramatizace, doplňování textu, vyhledávání nesmyslů v textu apod.)
- Čteme také delší příběhy starším dětem při odpočinku (asi 30 min denně).
- Nasloucháme příběhům a zážitkům, které nám děti vyprávějí, stejně jako jim sdělujeme naše příběhy a zkušenosti.
- Vedeme děti ke vzájemnému naslouchání.
- Děti mají k dispozici knihovničku, kde knihy pravidelně obměňujeme.

- Zúčastnili jsme se opakovaně projektu *Mobilní knihovna* organizovaného místní akční skupinou, v rámci něhož jsme měli k dispozici knihy pro děti i vzdělávací knihy pro pedagogy.
- Navštěvujeme s většími dětmi divadelní představení.
- Každoročně navštěvujeme program knihovny v Bílovicích nad Svitavou.
- Podporujeme další individuální vzdělávání pedagogů, pořádáme společné odborné semináře, navštěvujeme jiné lesní školy, vzájemně se inspirujeme.

Evaluace

K dětem:

- komunikační dovednosti u dětí – diagnostika,
- výslovnost,
- dějová linie,

V týmu: vyhodnocování použité literatury v plánu činností a na setkáních pedagogické rady.

3.3.5. Koloběh roku v lese

Zpracovala průvodkyně Veronika

Hodnoty

Smrt, život, proměnlivost, cykličnost, pomíjivost, dualita.

Záměr

Chceme pomáhat v budování hlubokého vztahu dětí k přírodě, porozumění cykličnosti života a respektu k přírodním procesům. Cílem je, aby děti poznávaly, že život a smrt jsou přirozené součásti cyklu přírody a že každý konec je zároveň začátkem něčeho nového. V rámci tohoto bytí v přírodě se děti učí respektovat pomíjivost věcí, přijímat změny a vnímat, jak důležitý je rytmus života.

Rytmus a rituál: Opakující se činnosti v průběhu každého dne i slavnosti a sezónní rituály pomáhají dětem prožívat, že život má svůj rytmus. Tyto aktivity jim poskytují pocit jistoty, bezpečí, propojení nejen s přírodou, ale i komunitou školky, která je součástí.

Jak tyto hodnoty ve školce naplňujeme?

Smrt, život, proměnlivost, cykličnost, pomíjivost, dualita

Dětem pravidelně ukazujeme, jak příroda a život kolem nás procházejí cyklickými změnami.

V průběhu roku se soustředíme na pozorování přírodních procesů – rostliny, zvířata a jejich proměny během jednotlivých ročních období.

Rytmus a rituál

- Vytváříme pravidelný rytmus každodenních činností, který dětem dává pocit jistoty a stability. Jednotlivé denní činnosti mají svůj čas, který se nemění.
- Ráno začínáme společným rituálem uvítání, který se přizpůsobuje ročním obdobím. Opakujeme písničky a básničky, spojené s ročními obdobími.
- Následuje ranní kruh s vhodnou vzdělávací nabídkou, která respektuje vzdělávací oblasti a klíčové kompetence dle RVP PV, věkové a individuální potřeby dětí a tématické okruhy dle jednotlivých období v roce.
- Každý den se vydáváme do lesa, zastavujeme na známých místech, počet míst vybraných pro volnou hru dětí je omezený. Hra ve známých přírodních zákoutích dětem umožňuje pozorovat proměnlivost, poskytuje jim bezpečí a hranice.
- Před obědem čteme týdenní pohádku, četbu uvádíme písní. Opakujeme předobědové přání.
- Odpočinek menších i větších dětí má svůj ustálený systém.
- Odpolední tvoření a volná hra na zahradě probíhá v podobných časech, ve stejném rytmu.

Pomíjivost a změna

Dětem ukazujeme, že změny jsou nevyhnutelné a přirozené. Sledujeme životní cyklus hmyzu, růst rostlin, sezónní změny v přírodě a cykly počasí. Díky těmto aktivitám se děti učí, že i smutek z odchodu rostliny nebo zvířete je součástí přírody a že po každém konci přichází nový začátek. **Tato zkušenost jim pomáhá přijímat změny jako přirozenou součást života, což pozitivně ovlivňuje jejich schopnost vyrovnávat se s různými změnami v jejich vlastním životě.**

Evaluace

Evaluace dětí i pedagogů je součástí přirozeného rytmu roku. Probíhá průběžně a reaguje na jednotlivá období, sezónní změny i konkrétní události.

Některé metody evaluace jsou pravidelné a opakující se ve stejných obdobích roku. Vždy na podzim a na jaře provádíme pedagogickou diagnostiku dětí, následně probíhají osobní rozhovory s rodiči. Vždy na podzim a na jaře se setkáváme společně na schůzce se všemi rodiči. Na konci každého školního roku průvodkyně dělají sebeevaluaci. Každý měsíc probíhá setkání pedagogické rady, tedy všech průvodkyň, kde hodnotíme sjednocení pedagogického přístupu, rytmus dne, v případě úprav rytmu dále tyto změny evaluujeme.

Integrované bloky v koloběhu roku

Koloběh roku se promítá v mnoha aktivitách, které ve školce zařazujeme a opakujeme každý rok. Hodnoty popsané výše v pěti pilířích jsou akcentovány v celém roce, tedy ve všech integrovaných blocích.

Celý školní rok rozdělujeme do 4 období, integrovaných bloků podle toho, co se děje v přírodě, také s ohledem na tradice a zvyky, které se k daným obdobím vážou:

1. Období dozrávání.
2. Období světla.
3. Období probouzení.
4. Období slunce.

Každé období má svou charakteristiku, záměr, témata, kterým se věnujeme, výčet slavností, které se k nim pojí, básničky a písničky, knihy, které čteme.

1. Období dozrávání

Od začátku školního roku přibližně do poloviny října.

Charakteristika období

Podzim je obdobím dozrávání, sklizně úrody, postupného uvadání a přípravy na zimu:

- příroda již byla na vrcholu svých sil a vydává nám vše, co zrálo po celé léto, zažíváme hojnost,

- hojnost a zralost prožíváme s novými dětmi a jejich rodinami na Sedmikrásné slavnosti – ochutnáváme plody podzimu a oslavujeme jejich zralost, stejně tak jako zralost dětí, které z rodinného kruhu přichází do nového prostředí mateřské školy,
- příroda uvadá, odumírá a připravuje se na zimu (spánek),
- je to přechodové období, kdy z barevnosti přírody, hojnosti a letního slunce vstupujeme do fáze roku, v němž příroda spí a barev ubývá,
- tento přechod z léta do podzimu můžeme vnímat jako boj mezi světlem a tmou, prožíváme jej v době rovnodennosti, kdy slavíme i svátek sv. Michaela.

Záměr

- Seznámit děti s prostředím mateřské školy a jeho okolím, s rytmem dne a týdne.
- Pomoci dětem k tomu, aby se adaptovaly na nové prostředí a podmínky a vytvářely si nové vztahy.
- Rozvíjet smyslové vnímání a poznatky o podzimní přírodě, úrodě, sklizni, rostlinách a zvířatech.
- Nastavit efektivní a respektující komunikaci mezi průvodci a dětmi i mezi dětmi navzájem.

Témata

Seznámení, domov, plody léta, obilí, ovoce a zelenina, odvaha, strach, emoce, rovnováha, houby, stromy, plody, dušičky – rodina.

Slavnosti tohoto období

1. Sedmikrásná slavnost – první slavnost s novými rodinami, pasování nových dětí, poděkování za úrodu.
2. Michaelská slavnost, čas rovnodennosti - setkání světla a tmy, dne a noci, dobra a zla, rovnováha.

Činnosti a výstupy – období dozrávání:

	Činnosti	Výstupy
Dítě a jeho tělo	<p>Sebeobslužné činnosti – oblékání, úklid, hygiena, jídlo...</p> <p>Volný či mírně řízený pohyb v doprovodu hudby.</p> <p>Pohybové hry zaměřené na spolupráci a dodržování jednoduchých pravidel.</p> <p>Jednoduchá řízená rozcvička, řízené pohyby dle slovního vedení i vzoru.</p> <p>Chůze v terénu – v lese, z kopce, do kopce, po rovině.</p> <p>Rovnovážné pozice, chůze po čáře (lano, lavička...).</p> <p>Manipulace s drobnými předměty v rámci hry (písek, klacky, žaludy...).</p> <p>Sběr plodin, manipulace s nimi.</p> <p>Písničky doprovázené pohybem.</p> <p>Úvod do tvoření s různými materiály a pomůckami</p>	<p>M¹:</p> <p>Dítě poznává své věci, ví, kam patří, a manipuluje s nimi.</p> <p>Dítě ví, kdy jsou sebeobslužné činnosti potřeba vykonat.</p> <p>Dítě je vědomě přítomno při sebeobslužných činnostech.</p> <p>Dítě vnímá své tělo a jeho hranice.</p> <p>Dítě je přítomno pohybovým hrám a začíná se jich aktivně účastnit.</p> <p>Dítě pozoruje pohybovou aktivitu a je jí zaujato.</p> <p>Dítě zvládá chůzi v lese, s podporou překonává překážky.</p> <p>Dítě rozvíjí jemnou motoriku, užívá k jemné práci konečky prstů, uchopuje předměty.</p> <p>Dítě se seznamuje s pomůckami a jejich správným používáním – nůžky, lepidlo, štětec.</p>

¹ M = Výstupy definované pro menší děti (3-4 leté)

	<p>– jednoduché aktivity zaměřené na techniku (stříhání, lepení, malování štětcem).</p>	<p>V²:</p> <p>Dítě je samostatné a aktivní, stará se o své věci, samostatně se obléká, aktivně žádá o pomoc.</p> <p>Dítě aktivně užívá své tělo v pohybových hrách a cvičeních, koordinuje pohyby.</p> <p>Dítě se pohybuje koordinovaně a napodobí předváděný pohyb.</p> <p>Dítě se pohybuje spontánně a svobodně.</p> <p>Dítě udrží rovnováhu.</p> <p>Dítě se obratně pohybuje v lese, zvládá chůzi do kopce a z kopce a běh v nerovném terénu, samostatně překonává překážky.</p> <p>Dítě buduje svou odolnost a zdatnost.</p> <p>Dítě obratně uchopuje a zachází s přírodninami.</p> <p>Dítě tvořivě pracuje s jednoduchým výtvarným materiálem.</p>
--	---	--

² V = Výstupy definované pro větší děti (5-6 leté).

<p>Dítě a jeho psychika</p>	<p>Pohybové aktivity zaměřené na dynamiku pohybu i hlasitost – řízené vedení z klidu do aktivity a naopak.</p> <p>Nastavení pravidel sdílení ve skupině – naslouchání, práce s mluvícím předmětem.</p> <p>Pravidelné zpívání a recitování jednoduchých písniček, podpora dětí, aby se zapojily.</p> <p>Nastavení řešení konfliktů – podpora/mediování průvodkyní, vyjádření vlastních potřeb a zájmu, žádost o pomoc.</p> <p>Provázení nových dětí adaptací se zapojením starších dětí.</p> <p>Při hrách a dalších aktivitách užívání pojmů z oblastí: barvy, ovoce a zelenina, stromy.</p> <p>Počítání do 10, počítání přes 10.</p> <p>Michaelská slavnost – samostatná cesta pro jablíčko.</p>	<p>M:</p> <p>Dítě zvládne adaptaci v LMŠ – rychlé loučení samo nebo s podporou průvodkyně, pobyt bez rodičů.</p> <p>Dítě překonává smutek a separační úzkost.</p> <p>Dítě posiluje frustrační toleranci.</p> <p>Dítě prožívá strach a překonává jej (s podporou), dítě prožívá odvahu.</p> <p>Dítě prožívá, že všechny emoce jsou přijímány a uznávány.</p> <p>Dítě má zájem o čísla a počítání.</p> <p>V:</p> <p>Dítě si připomnělo známé prostředí LMŠ a zná jeho pravidla a režim.</p> <p>Dítě řeší konflikty bez fyzické agrese, využívá pomoci dospělých.</p> <p>Dítě prožívá strach i odvahu, dává podporu mladším dětem, pokud může.</p>
------------------------------------	--	---

		<p>Dítě dokáže sdílet a naslouchat, vyjadřovat své zájmy a potřeby.</p> <p>Dítě dokáže přecházet z klidu do aktivity a naopak v řízených aktivitách i v běžných situacích.</p> <p>Dítě přesně počítá do 10 i více.</p> <p>Dítě bezpečně rozlišuje základní i většinu doplňkových barev.</p>
<p><i>Dítě, ten druhý a společnost</i></p>	<p>Sedmikrásná slavnost – přijetí nových dětí a uvedení předškoláků.</p> <p>Opakování bezpečnostních pravidel, podpora v dodržování.</p> <p>Pohybové aktivity a hry zaměřené na vytváření pospolitosti – uvedení do ranních kruhů, společné písničky a jednoduché hry.</p> <p>Hry, v nichž užíváme jména přítomných a jednoduše se představujeme.</p> <p>Prožití podzimní rovnodennosti, oslava.</p>	<p>M:</p> <p>Dítě pozoruje ostatní děti a dospělé a drží se u nich.</p> <p>Dítě umí projevit libost a nelibost bez fyzické agrese.</p> <p>Dítě vnímá a s podporou dospělého dodržuje pravidla týkající se bezpečnosti.</p> <p>Dítě zná jména průvodkyň.</p> <p>Dítě se chová mezi ostatními ohleduplně.</p> <p>V:</p> <p>Dítě se aktivně zapojuje do společných aktivit.</p>

		<p>Dítě zná rytmus dne a jedná v něm samostatně.</p> <p>Dítě se chová bezpečně, rozpoznává nebezpečné situace a předchází jim.</p> <p>Dítě ve společenství prožívá přechod z léta do podzimu.</p>
<p>Dítě a svět</p>	<p>Silné vedení a provázení dětí při procházkách do lesa, představení „zastávek“ v lese a jejich názvů.</p> <p>Procházký na obvyklá místa v lese.</p> <p>Volná hra na různých místech a v různém terénu.</p> <p>Pozorování podzimního lesa, kontakt s přírodou na podzim.</p> <p>Hra, sběr a aktivity s přírodninami (žaludy, bukvice, listy, jeřabiny...).</p> <p>Aktivity s reálnou zeleninou a ovocem, aktivity s obrázky ovoce a zeleniny.</p> <p>Aktivity s pojmy: názvy stromů, ovoce, zeleniny, plodů – přiřazování, opakování, tříbení.</p> <p>Houby – pozorování hub v lese, určování jedlých, nejedlých a jedovatých jak pomocí výukových materiálů, tak reálně</p>	<p>M:</p> <p>Dítě ví, kde má v jurtě své věci, vyzná se na zahradě.</p> <p>Dítě pozná některá místa v lese, na kterých si hrajeme.</p> <p>Dítě objevuje předměty v lese, experimentuje a manipuluje s nimi.</p> <p>Dítě vnímá rozdílnou kvalitu různých přírodnin a vnímá, že se vyskytují na konkrétních místech a mají své názvy.</p> <p>Dítě pozná některé druhy zeleniny – fyzicky i na obrázku.</p> <p>Dítě ví, že některé plody v lese jsou jedovaté.</p> <p>V:</p> <p>Dítě bezpečně zná prostředí LMŠ i běžných míst v lese a cestu k nim.</p>

	v lese.	<p>Dítě zná názvy mnoha druhů ovoce a zeleniny.</p> <p>Dítě pozná přírodniny z podzimního lesa.</p> <p>Dítě vnímá les jako bezpečné a známé místo.</p>
--	---------	--

Písničky a básničky: Jak se jmenuješ, Měla babka 4 jabka, Pozdrav slunci, Máme doma, Díky úrodě, Září I, Všechno co roste ze země, Pestré plody, Foukej foukej, Dny se krátí, Ťuk ťuk deštiček, Kapky, Koulelo se koulelo, Dýně, Střevíčky, Dny se krátí, Kutálí se ze dvora, Ťap ťap ťapušky, Michael, Stojí stojí bedla, Náš táta šel na houby, Hříbků, Kolo kolo mlýnské, Povidla, Hádaly se houby, Zajíček v své jamce, Pěkně děkujem, Říjen, Když jsem husy pásala, Holka modrooká, U babičky na dušičky, Větrný pán.

Knihy: Můj domov, Kuřátko a obilí, Rezekvítek - Září, Hrubín - První pohádka, Můj brácha je taky ježek, Makový mužíček, Jakub a babí léto, Nový domek pro myšku, Kvak a žbluňk - mrazení v zádech, Kvak a žbluňk - Obři a hadi, Kvak a žbluňk - Drak, Chaloupka na vršku - Jak to bylo na Sv. Václava, Malá pohádka o řepě, Jak šlo vejce na houby, Zhoubné houby, Pod hříbkem, Jakub a babí léto, Kamzíkův velký skok, Myši patří do nebe.

2. Období světel

Přibližně od začátku listopadu do konce ledna

Charakteristika období

Příroda usíná, den se krátí, nastává brzy tma a naše pozornost se z venku obrací dovnitř – jsme více v domech, než venku, více se obracíme k sobě samým a k soužití s našimi nejbližšími. Světlo slunce je nyní slabší, rozsvěcujeme a zapalujeme proto světla v našich domovech, obracíme pozornost ke světlu našeho nitra, můžeme prožívat lásku a radost s nejbližšími:

- Svatý Martin symbolizuje soucítění, vzájemnou pomoc a také úctu. Ukazuje nám, jak můžeme pečovat o druhé a zároveň nezapomínat na sebe, jak se můžeme dělit.
- Adventní čas – čas příprav na velkou událost, očekávání, sdílení s rodinou a přáteli, obrací se poměr dne a noci.
- Vánoce – symbol příchodu nového života, naděje.
- Slavnost Tří králů – uzavírá čas klidu a rozjímání po Vánocích, Tři králové přinášejí aspekt moudrosti a transcendence.
- Hromnice – prožití závěru zimy a očekávání světla slunce po době, kdy vládla tma a zima.

Záměr

- Vnímat procesy a změny probíhající v přírodě.
- Prožívat vzájemnou sounáležitost – v rámci naší kultury a tradic.
- Prožívat a vnímat dynamiku mezilidských vztahů, budovat vřelé vztahy.
- Vnímat vlastní emoce a projevovat je (v mezích neubližování).
- Prožívat sám sebe, uvědomovat si vlastní tělo a svůj osobní prostor.
- Bezpečně se pohybovat v prostředí LMŠ – jurty i lesa.
- Být schopen soustředěně pracovat a nenechat se vyrušovat, spolupracovat s druhými, nevyrušovat druhé.

Témata

Štědrost, laskavost, Sv. Martin, vztahy, dělení se, veverka, příprava na zimu, zvířata v zimě, adventní ladění, cesta do sebe, spirála, tma, slunovrat, Vánoce, Tři Králové, vesmír, hvězdy, kolo roku, měsíce, roční doby, předjaří, Hromnice.

Slavnosti tohoto období:

1. Martinská slavnost.
2. Adventní slavnost.
3. Vánoce.
4. Tři králové.
5. Hromnice.

Činnosti a výstupy – období světél

	Činnosti	Výstupy
Dítě a jeho tělo	<p>Sběr plodin, barevného listí, manipulace s nimi, tvoření z listí.</p> <p>Příprava jednoduchých pokrmů, krájení, strouhání, míchání, práce s těstem, ochutnávání, experimentování s chutěmi a vůněmi.</p> <p>Pohybové rytmy s koledami.</p> <p>Prožitek zimy a mrazu.</p> <p>Pohyb v různých podmínkách (sníh, kluzké povrchy).</p> <p>Péče o tělo – pohybové aktivity na zahřátí, pitný režim (teplé nápoje).</p> <p>Náročnější sebeobslužné činnosti – oblékání zimního oblečení, čepice a rukavic.</p> <p>Sjíždění kopce na lopatách.</p> <p>Manipulace se sněhem, psaní do sněhu.</p>	<p>M:</p> <p>Dítě rozlišuje pomocí všech smyslů.</p> <p>Dítě rozvíjí jemnou motoriku, manipuluje s předměty konečky prstů – sbírání, třídění, tvoření.</p> <p>Dítě zvládá chůzi v mnoha vrstvách oblečení, i po ledu a sněhu.</p> <p>Dítě umí stát na bruslích, dítě se s brankou pohybuje po ledě.</p> <p>V:</p> <p>Dítě je otužilé, odolné a vytrvalé.</p> <p>Dítě pečuje o své tělo a chrání se před mrazem, je v chladném počasí aktivní.</p> <p>Dítě si umí oblékat a svlékat zimní oblečení, dělá to ve vhodném pořadí.</p> <p>Dítě zvládá běh a překonávání překážek na sněhu a ledu.</p> <p>Dítě umí bruslit s brankou či krátce bez opory.</p>

	<p>Výroba papírových korun (Tři králové).</p> <p>Bruslení na kluzišti v Řícmanicích.</p>	
<p>Dítě a jeho psychika</p>	<p>Vážení, poměrování.</p> <p>Poslech vánočních příběhů a koled.</p> <p>Výroba dárků, téma štědrost.</p> <p>Adventní slavnost – rodinná slavnost, cesta spirálou do středu, zapálení svíce.</p> <p>Dramatizace příběhů.</p> <p>Práce s emocemi – příběhy, dramatizace, sdílení.</p> <p>Aktivity zaměřené na ztišení a spočinutí, vnímání sebe sama.</p> <p>Mikuláš, čert a anděl v bezpečném prostředí – prožití polarit dobro a zlo, hry, rozlišování prospěšného a škodlivého chování, téma dobrých skutků/činů.</p> <p>Práce s tématem smrti v bezpečném prostředí – příběhy, výprava na hřbitov, vzpomínání na zemřelé atd.</p>	<p>M:</p> <p>Dítě prožívá různé emoce a vidí druhé, kteří je prožívají. Dítě vyjadřuje své emoce, nepotlačuje je. Dítě zažívá přijetí v různých emocích.</p> <p>Dítě zná názvy některých emocí.</p> <p>Dítě prožívá světlo uprostřed tmy, ticho, pospolitost.</p> <p>Dítě naslouchá krátkým příběhům.</p> <p>Pro dítě není téma smrti tabu.</p> <p>Dítě zná své prarodiče a jejich křestní jména.</p> <p>V:</p> <p>Dítě porovná kvantitu.</p> <p>Dítě pozorně naslouchá i delším příběhům.</p> <p>Dítě prožívá různé emoce bez ubližování druhým i sobě. Dítě vyjadřuje své potřeby. Dítě prožívá očekávání, touhu a naplnění.</p>

	<p>Téma stáří – sdílení o prarodičích.</p> <p>Procvičování sluchové diference – vnímání finální hlásky.</p>	<p>Dítě rozliší prospěšné a škodlivé chování, reguluje své chování přiměřeně věku.</p> <p>Dítě rozliší finální hlásku. Dítě řekne slovo na danou hlásku.</p> <p>Dítě si je vědomo, že život a smrt k sobě patří, že lidé, zvířata i rostliny jsou smrtelné. Dítě se chová na hřbitově ohleduplně.</p> <p>Dítě zná jména i další podrobnosti o svých prarodičích.</p>
<p><i>Dítě, ten druhý a společnost</i></p>	<p>Adventní rituály.</p> <p>Adventní společenské hry.</p> <p>Poslech a zpěv koled.</p> <p>Aktivity přibližující vánoční a adventní zvyky, sdílení o zázracích.</p> <p>Martinská slavnost, divadlo o sv. Martinovi, lampionový průvod.</p> <p>Příběh o třech králich.</p> <p>Kolo roku (roční doby a měsíce) – písničky, aktivity, práce s materiály, opakování.</p>	<p>Dítě je součástí rodinných i školkových rituálů, oslav.</p> <p>M:</p> <p>Dítě slyšelo různé české koledy, pozná je, přidává se k nim zpěvem, pohybem či hudebně doprovází.</p> <p>Dítě ví, že se rok dělí na části, které se něčím liší, setkala se s názvy těchto částí.</p> <p>V:</p> <p>Dítě zná vánoční a adventní zvyky a některé koledy.</p> <p>Dítě zná roční doby a jejich charakteristiky a měsíce v roce.</p> <p>Dítě s průvodkyněmi cestuje MHD, chová se bezpečně, dbá</p>

	<p>V: Návštěvy divadel, planetária apod.</p>	<p>pokynů průvodkyň. Dítě se v divadle apod. chová ohleduplně.</p>
Dítě a svět	<p>Sledování zimních změn přírody, lesa. Aktivity s vesmírnou tematikou (práce s kartičkami, oběh planet, souhvězdí, hvězdy) a s pojmy z oblasti vesmír. Pozorování podzimní přírody a přípravy přírody na zimní odpočinek. Hry na sbírání zásob (veverky, ježci...). Péče o krmítka v zimě. Pozorování pobytových znamení zvířat a jejich stop ve sněhu.</p>	<p>Dítě pozoruje ptáky na krmítku, pečuje o ně. M: Dítě ví, že různá zvířata přečkávají zimu různými způsoby. Dítě najde v lese stopu zvířete. V: Dítě se orientuje ve známém lese. Dítě o některých zvířatech ví, jak přečkávají zimu. Dítě přiřadí některé stopy ke zvířatům. Dítě zná některé názvy vesmírných objektů, má povědomí o vesmíru.</p>

Písničky a básničky: Dušičky, Padá listí, Muzikantská rodina, Skákal pes, Moje malé světélko, Lístičku dubový, Cib cib, Jede Martin na koníčku, Na Svatého Martina, Houhou obři jdou, Lucerno, Adventýnek - Veverka, Veverka čiperka, Hádej co se., Sněží, Zacinkej rolničko, Pastýřská, Vyšel měsíc, vyšly hvězdy, Vraný koně, Kovej kovej, Seděly dvě veverky, Bez listí jsou stromy, Maličké zvířátko, Sněhová peřina, Bude zima bude mráz, Adventýnek - Snížek, Vločky, Byla cesta, Prosinec, Tiše tiše, Mikulášské říkanky, Pásli ovce valaši, Pastýřská, Čas jak voda, Čížečku čížečku, Adventní průpověď, My tři králové, Měsíce, Stará bába jede, Jaro léto podzim.

Knihy: Ja som smrť, Příhody kostlivce Johana, Chaloupka na vršku - Jak to bylo na dušičky, Skřítek Rozekvítek, Pavouk Čenda, Papírový Pepíno, Jablko, Jak zvířátka našla domov, Kouzelné pírkó, Putování, Nad večerní černí, Děťátko se narodilo, Tři králové, Husa Líza a vánoční hvězda, Cesta tří králů, Tady jsme doma, O 12 měsíčkách, O Brigitě, Čarovná zima.

3. Období probouzení

Od začátku února do dubna

Charakteristika období

- Den se začíná prodlužovat, země začíná sílit a příroda pomalu procitá ze zimního spánku a probouzí se.
- Začíná nové vegetační období.
- Naše pozornost se začíná od našeho nitra zaměřovat zase ven do přírody, k aktivitě.
- Zahajují se práce na zahradě.
- Masopust – přivítání něčeho nového, hraní si, veselí se, činnost a probuzení nové síly.
- Vynášení Morany z vesnice – symbol toho, že již definitivně skončila zima a je čas udělat místo pro další období.
- Čas velikonoční – oslava jara, nového života.
- Pohyb venku je opět komfortnější, než v zimě, jsme venku více aktivní.

Záměr

- Rozvíjet elementární poznatky o jarní přírodě a vytvářet povědomí o vlastní sounáležitosti s živou i neživou přírodou.
- Pozorovat probouzející se přírodu.
- Být aktivní, koordinovat pohyby těla, vědomě se pohybovat.
- Získat základní znalosti o lidském těle, zdraví a péči o ně.

Témata

Masopust, jídlo, zdraví, tělo, povolání, řemesla, ptáci, jarní květiny, Morana, Velikonoce, mláďata, počasí, Den Země, ekologie, Beltain, Sv. Jiří, plazi, obojživelníci.

Slavnosti tohoto období

1. Masopustní veselice
2. Vynášení Morany
3. Velikonoce

Činnosti a výstupy – období probouzení

	Činnosti	Výstupy
Dítě a jeho tělo	<p>Úklid na zahradě, práce na záhonech, okopávání, vození materiálu, sázení.</p> <p>Práce v dílně se dřevem, používání nástrojů, řezání, pilování, zatloukání.</p> <p>Dlouhé vycházky a předškolácké výpravy.</p> <p>Nápodoba pohybu růstu rostlin.</p> <p>Ranní rozcvičky.</p> <p>Prstové rozcvičky s básničkami.</p> <p>Pozdrav slunci.</p> <p>Venkovní opičí dráhy.</p> <p>Napodobování postavení těla podle obrázku.</p> <p>Pojmenovávání částí těla – přiřkládání předmětů, hlava ramena kolena palce apod.</p> <p>Aktivní pohybové hry.</p>	<p>M:</p> <p>Dítě se zapojuje do společných prací, umí používat některé nářadí.</p> <p>Dítě vnímá své tělo a aktivně se pohybuje.</p> <p>Dítě napodobuje pohyby.</p> <p>Dítě aktivně používá konečky prstů.</p> <p>Dítě zná základní názvy částí těla.</p> <p>V:</p> <p>Dítě obratně pracuje s nářadím, je aktivní.</p> <p>Dítě je fyzicky zdatné a vytrvalé.</p> <p>Dítě se obratně pohybuje i v náročném terénu.</p> <p>Dítě se koordinovaně pohybuje podle slovních i vizuálních pokynů.</p> <p>Dítě zná většinu částí lidského těla.</p>

	<p>Skákání a lezení – jako mláďata zvířat.</p> <p>Příprava jednoduchých pokrmů, krájení, strouhání, míchání, práce s těstem – Velikonoce.</p> <p>Dramatizace počasí, pohybové ztvárnění.</p> <p>Aktivity zaměřené na rozlišování zdravých a nezdravých potravin.</p> <p>Seznámení se zdravým talířem.</p> <p>V:</p> <p>Aktivity a práce s obrázky přibližující vnitřní orgány v těle.</p>	<p>Dítě má obratné prsty u rukou.</p> <p>Dítě rozlišuje, co jeho zdraví prospívá a co mu škodí.</p>
<p>Dítě a jeho psychika</p>	<p>Rozvoj slovní zásoby – názvy jarních květin, ptáků, hmyzu.</p> <p>Poslech, rytmizace, práce s písněmi s jarní tematikou.</p> <p>Sdílení o oblíbených a neoblíbených potravinách.</p> <p>Aktivity zaměřené na rozlišování a pojmenovávání barev.</p> <p>Práce s dějovou posloupností, užívání pojmů před a po, dříve a později – pohádka o koblížkovi.</p> <p>V:</p>	<p>Prožívá změny v přírodě, má radost z objevování.</p> <p>M:</p> <p>Dítě zná některé názvy rostlin a zvířat, správně je přiřadí.</p> <p>Dítě přiřadí stejné barvy k sobě, zná názvy některých barev.</p> <p>Dítě jednoduše vyjádří, jaké potraviny má a nemá rádo.</p> <p>Dítě pozná, o kterém obrázku z příběhu mluvíme.</p> <p>V:</p>

	<p>Hraní deskových her – příprava na turnaj MAS Bobrava.</p>	<p>Dítě správně pojmenuje několik jarních květin, rozliší je v lese.</p> <p>Dítě se barvitě vyjadřuje o svých oblíbených a neoblíbených potravinách, hodně jich pojmenuje.</p> <p>Dítě správně sestaví dějovou posloupnost známé pohádky.</p> <p>Dítě zná a správně užívá pojmy před, po, dříve, později.</p> <p>Dítě chápe a respektuje pravidla deskových her, hraje fér. Hraje hry pozorně, soustředěně a má dobrou paměť.</p>
<p>Dítě, ten druhý a společnost</p>	<p>Hromnice, Imbolc – naslouchání příběhu o předjaří, výroba svíčky hromničky, seznámení s jejím významem, ladění se na probouzení země, pozorování prvních změn.</p> <p>Výroba a pálení Morany, loučení se zimu, zpěv písní.</p> <p>Výroba masopustní masky.</p> <p>Masopustní vycházka po vesnici (poznáváme kdo kde bydlí).</p> <p>Masopustní stezka s úkoly lesem, seznámení s masopustními postavami.</p> <p>Aktivity zaměřené na velikonoční zvyky, práce s pojmy</p>	<p>Dítě prožívá rituály, zvyky a tradice ve společenství školky a rodiny.</p> <p>Dítě zažívá sounáležitost při rituálech a slavnostech.</p> <p>M:</p> <p>Dítě přijímá a respektuje pravidla hry.</p> <p>V:</p> <p>Dítě rozvíjí empatii, spolupráci a respekt, učí se vnímat pocity a potřeby své i ostatních.</p> <p>Dítě je samostatné, jedná zodpovědně (s ohledem svůj na věk).</p>

	<p>spojenými s Velikonocemi.</p> <p>Společenské hry.</p> <p>Návštěvy divadel.</p> <p>Kooperativní hry.</p> <p>V:</p> <p>Prosociální hry při předškoláckých výpravách.</p>	<p>Dítě zná místa ve vzdálenějším okolí LMŠ.</p>
<p>Dítě a svět</p>	<p>Pozorování květin v lese, poznávání květin na obrázcích, práce s výukovými materiály.</p> <p>Hry na zvířecí mláďata, přiřazování mláďat k dospělým zvířatům.</p> <p>Aktivity přibližující životní cykly rostlin i zvířat – dramatizace, práce s obrázky, řazení.</p> <p>Sázení rostlin, péče o rostliny.</p> <p>Téma počasí – názvy, podoby, jak prožíváme, jak se v kterém počasí oblékáme</p> <p>Téma ptáci – pozorování vajec, pozorování a poslech zpěvu ptáků v lese i na krmítku, pojmenovávání ptáků,</p>	<p>M:</p> <p>Dítě se chová ohleduplně k prvním jarním květinám, netrhá je.</p> <p>Dítě má povědomí o tom, že některé květiny jsou jedovaté.</p> <p>Dítě vnímá zvířata, která se objevují v nejbližším okolí, chová se k nim ohleduplně.</p> <p>Dítě pozoruje, že počasí je proměnlivé, některé počasí popíše.</p> <p>Dítě vidělo a cítilo v rukou semínka rostlin, zažilo kontakt s půdou, pozoruje jejich růst.</p> <p>V:</p> <p>Dítě ví, které rostliny jsou jedovaté.</p>

	práce s výukovými materiály.	<p>Dítě zná zvířata, která se objevují v okolí, pojmenuje některá z nich, má povědomí o jejich vývoji a životě, pečuje o ně.</p> <p>Dítě aktivně sází rostliny a pečuje o ně.</p>
--	------------------------------	---

Písničky a básničky: Hlava ramena, Pec nám spadla, Jede jede poštovský panáček, Pekař peče housky, Všechny naše prsty, Jsou mlynáři, Malý zahradník, Prší prší, Táta včera na venku, Káča našla ptáče, Tluče bubeníček, Travička zelená, Ptačí ráno, Ospalá sněženka, Hřej sluníčko, Vozilo se na jaře, Ptáčci si zpívají, Byla zima mezi náma, Písničky o Moraně, Vrby se nám zelenají, Zlatá brána, Čížekku, Ruce ručičky, Běžela ovečka, Pásla ovečky, Velikonoční průpověď, Šel zajíček brázdou, Chválím tě země má, Matko země, Had leze z díry, Vyšlo slunce nad mraky, Skáče žába po blátě, Žába leze po žebříku, Pět ježibab, Masopustní skočka

Knihy: Otesánek, Fánek Hvězdoplavec, O koblížkovi, O Palečkovi, Kořínci, Devatero pohádek, Ptačí pohádka, Cizinec na ptačím stromě, Kvak a Žbluňk - Jaro, Oslíčkové, O červené slepičce, Hádej jak , moc tě mám rád, Jaro, Tři kořata, Ošklivé káčátko, Slunce a vítr, Štědrý strom, Kdyby lidi byly stromy, Legenda o Sv.Jiří, Komodo, Malá čarodejnice.

4. Období slunce

Od května do konce školního roku

Charakteristika období

- Příroda je v rozpuku, den je dlouhý, slunce na své cestě putuje nejdříve.
- Ubývá vlhkosti a vody v krajině.
- Aktivita je velká, obrácená ven, soustředíme se na výrazné činnosti, prohlubujeme spíše hrubou motoriku.
- Téma studánek (nebo také Letnic) – nevěsta je symbolem ženské duše, ženich symbol ducha Země, holubice je jako symbol svobodné vůle/ducha.
- Svatojánský čas se pojí se sběrem léčivých bylin a péčí o zahradu.
- Velmi smyslově a intenzivně prožíváme, že nastává léto a příroda je na samém vrcholu.
- Svatý Ján je obraz zralosti a obratu, změny (v přírodě i v nitru člověka), vnímáme nejen sebe, ale také druhé.
- Pasování předškoláků na školáky jako přerod do další etapy života, poděkování za vše, co nám bylo dáno a co jsme mohli prožít a naučit se, za společný čas a přátele.

Záměr

- Rozvíjet mezilidské vztahy s důrazem na rodinu a uvědomovat si bezpečí v rodinném kruhu.
- Rozvíjet všechny smysly.
- Být aktivní na venek, zapojovat se do činností v našem blízkém prostředí.
- Aktivně používat tělo, posilovat ho.

Témata

Den matek, láska, letnice, voda, studánky, koloběh vody, hmyz, včely, motýli, byliny, kouzla země, skřítki, kameny, skály, den otců, Sv. Ján, cestování, světadíly.

Slavnosti tohoto období:

1. Studánková slavnost – Letnice.
2. Svatojánská slavnost – loučení se s předškoláky a pasování na školáky.

Činnosti a výstupy – období slunce

	Činnosti	Výstupy
Dítě a jeho tělo	<p>Čištění studánky.</p> <p>Manipulace s bylinami a květinami.</p> <p>Práce v dílně a na zahradě.</p> <p>V:</p> <p>Předškolácké výlety.</p> <p>Házení, kopání, válení sudů, běhy a štafety, skákání, obratnost, rychlost – příprava na OH MŠ.</p>	<p>M:</p> <p>Dítě již zvládá veškerou základní sebeobsluhu, je aktivní v péči o sebe.</p> <p>V:</p> <p>Dítě je fyzicky zdatné. Respektuje pravidla her a sportů.</p> <p>Dítě se učí překonávat nejistotu a napětí.</p> <p>Dítě si tvoří společné zážitky, posiluje pocit sounáležitosti.</p>
Dítě a jeho psychika	<p>Pozorování vodního hmyzu.</p> <p>Pokusy s vodou.</p> <p>Aktivita na podporu smyslů (chuť, čich, hmat).</p> <p>Volná hra a dlouhý pobyt venku, pohoda konce školního roku.</p>	<p>M:</p> <p>Dítě má přímou a různorodou zkušenost s vodou, zakouší její kvality.</p> <p>Dítě objevuje všemi smysly.</p> <p>V:</p> <p>Dítě sdílí dojmy – rozvíjí schopnost sebereflexe, vyjadřuje se před ostatními...</p>

		<p>Dítě se seznamuje s vodními ekosystémy, pokusy ověřuje jednoduché fyzikální jevy.</p> <p>Dítě rozvíjí zvědavost, zájem o přírodu, chápe důležitost vody v krajině a životě lidí.</p>
<p>Dítě, ten druhý a společnost</p>	<p>Příprava pohoštění pro maminky – Den matek.</p> <p>Sdílení o maminkách.</p> <p>Studánková slavnost ve spřátelené LMŠ Lesinka.</p> <p>Svatojánská slavnost – oslava slunovratu, loučení s předškoláky – přechodový rituál, loučení se školním rokem.</p> <p>Návštěva dětí ze spřátelené lesní školky.</p>	<p>Dítě se učí komunikovat a spolupracovat s dětmi, které nezná.</p> <p>Učí se přizpůsobit se, respektovat potřeby ostatních.</p> <p>M: Dítě zná jméno své mámy, něco o ní řeknou.</p> <p>V: Dítě bohatě popíše vlastnosti a zážitky se svou mámou.</p> <p>Prožívají ukončení školkových let a přechod do školního věku.</p>

<p>Dítě a svět</p>	<p>Pokusy s vodou, odpařováním vody, přiblížení koloběhu vody.</p> <p>Biotop rybník a oceán/moře – práce s výukovými materiály, rozlišení života ve slané a sladké vodě atd.</p> <p>Pozorování probouzejícího se hmyzu, pojmenovávání hmyzu, pozorování hmyzu pod lupou, práce s výukovými materiály.</p> <p>Zařazujeme témata o světě, cestování, odlišných kulturách, světadílech, dopravních prostředcích – prohlížení fotek, naslouchání příběhům, práce s mapou a globusem, písnička o světadílech, sdílení apod.</p>	<p>Dítě přijímá rozmanitost lidí a vnímá ji jako přirozenou.</p> <p>M:</p> <p>Dítě ví, že voda může být slaná nebo sladká.</p> <p>Dítě zná některé druhy hmyzu.</p> <p>Dítě zná běžné dopravní prostředky.</p> <p>V:</p> <p>Dítě se setkalo s koloběhem vody, jednoduše jej popíše.</p> <p>Dítě zná různé dopravní prostředky a jejich charakteristiky.</p> <p>Dítě ví, že na Zemi jsou různé světadíly, různí lidé, zvířata, rostliny, ekosystémy.</p> <p>Dítě zná zvířata žijící ve sladké a slané vodě.</p> <p>Dítě zná některé druhy hmyzu, pojmenuje je, ví něco o jejich životě.</p>
---------------------------	--	--

Písničky a básničky: Maminko, já mám tě rád, Studánka, Pampelišky, Modlitba (Skácel), Cáky z oblohy, Prší prší, Teč vodičko, Máma mi dala korunu, Jede jede pan Jan, Má pláštěnku, Kapky, Jaro, Jarní reggae, Včely, Mraveneček, Červen, Zahradníček, Píseň o kontinentech, Citrónky, Přilákejte gorilu, Ententýna mandolína.

Knihy: Mám tě ráda, Co je to proti pomněnkám, O víle Amálce a žabce Márince, Rybí sliby, Jak sluníčko vrátilo štěňátku vodu, Pohádky z moře, Very Hungry Caterpillar, Včelí medvídci, Včelař Josífek, Princeznička v lese, Heidi děvčátko z hor, Táta a já, Táta za tři skleněny, Whale and the Snale, Lost and Found.

3.5. Předškoláci

Děti v povinném roce předškolního vzdělávání, tedy ty, které vstupují do školního roku ve věku 5 a více let, označujeme „předškoláci“. Předškolní přípravu realizujeme dvěma způsoby. Jedna část probíhá v běžném provozu školky se všemi dětmi. Zde zařazujeme aktivity jako slabikování, seznamování s písmeny, počítání, rozvoj hrubé a jemné motoriky, aktivity se vzdělávacími materiály, zdokonalování naslouchání, samostatnosti, sebeobsluhy apod. Druhou částí jsou pravidelné aktivity pouze se skupinou předškoláků. Při těchto aktivitách vedeme děti k dokončování činností v požadované kvalitě, posilujeme pozornost, vytrvalost a klademe větší nároky na vlastní odpovědnost. Děti pomáhají při přípravě oběda a následném úklidu. Věnujeme se tkaní na rámu, který děti dostávají při Sedmikrásné slavnosti jako symbol vstupu do posledního roku předškolního vzdělávání, dále pracovními činnostem (šití, náročnější výtvarné tvoření, polytechnické tvoření). Navštěvujeme divadelní a jiná představení v Brně, kam se dopravujeme MHD, docházíme na pohybově-taneční lekce vedené externí lektorkou Jitkou Mozorovou, každoročně navštěvujeme program knihovny v Bílovicích nad Svitavou. V průběhu roku se děti postupně setkávají i s pracovními listy. Se skupinou předškoláků také vyrážíme na delší pěší výpravy do okolí. Při výpravách posilujeme samostatnost, fyzickou odolnost a zaměřujeme se na sociální interakce a emoční inteligenci.

Povinné předškolní vzdělávání probíhá denně v čase od 8:30 do 12:30. Rodiče omlouvají děti, které plní povinný rok předškolní docházky, ústně předem, e-mailem na adresu LMŠ, telefonicky (písemně či ústně) ředitelce, nebo koordinátorce. Pokud dítě pravidelně navštěvuje LMŠ na méně dní než 5, odevzdá rodič ředitelce podepsané prohlášení a zdůvodnění.

4. EVALUAČNÍ SYSTÉM A PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA

4.1. Setkání pedagogické rady

Na společném setkání vedeme rozhovory o dětech, jejich potřebách a chování. Setkání se účastní všechny průvodkyně. Věnujeme pozornost podmínkám vzdělávání – zohledňujeme aktuální povětrnostní podmínky (úprava režimu pobytu venku), aktualizujeme pomůcky k daným tématům, sdělujeme, co můžeme s dětmi udělat na zahradě. Plánujeme slavnosti a akce školy. Rozhodujeme provozní záležitosti. Sdílíme nově získané poznatky z kurzů, náhledů, literatury apod.

Odpovědnost: svolává ředitelka LMŠ.

Četnost: 1x měsíčně.

Výstup: zápis z pedagogické rady – mají k dispozici všichni členové týmu.

4.2. Příprava na rozhovory o dětech

Do sdíleného dokumentu zapíšeme aktuální obraz projevů dítěte, poznatky o jeho chování a potřebách, začleňujeme zde poznatky z diagnostiky. U dětí v posledním roce předškolní docházky se zaměřujeme na školní připravenost a zralost.

Odpovědnost: iniciuje a uzavírá vedoucí pedagog.

Četnost: 2x ročně

Výstup: Popis projevů a dovedností dítěte. Zapisuje jedna z průvodkyň, komentují a doplňují všechny průvodkyně. Po vyjádření všech průvodkyň, odesíláme před termínem konání schůzky dokument rodičům.

4.3. Rozhovory o dětech

Při rozhovoru konzultujeme aktuální obraz projevů a dovedností dítěte s rodiči. Získáváme cenné poznatky o dětech z pohledu rodičů. Jsme rádi za účast obou rodičů.

Odpovědnost: vedoucí pedagog nabízí termíny setkání rodičům.

Četnost: 2x ročně (říjen/listopad a duben/květen), v případě potřeby častěji – navrhuje zástupce LMŠ nebo rodič.

Výstup: Rodiče podepisují sestavený aktuální obraz, doplněný o komentáře ze společného rozhovoru. Sdílíme na týmový Whatsapp shrnutí projevů dítěte z pohledu rodičů, jejich komentáře a domluvené změny v přístupu k dítěti.

4.4. Setkání všech rodičů a průvodkyň

Společné setkání se všemi rodiči. Popisujeme aktuální dění ve škole, získáváme zpětnou vazbu na provoz školy, na aktivity pořádané školou. Rodiče mají možnost přinést vlastní témata.

Odpovědnost: termín setkání vyhlašuje hlavní pedagog.

Četnost: 2x ročně (září a březen).

Výstup: zápis ze společného setkání rozeslaný rodičům i průvodcům.

4.5. Evaluace s dětmi

V průběhu dne zjišťujeme aktuální rozpoložení dětí, získáváme zpětnou vazbu na část programu, dále informace o náročnosti pro děti, jejich pocitech a potřebách, sebehodnocení dětí. Okamžitá zpětná vazba nám umožňuje upravit aktuální podmínky vzdělávání.

Četnost: dle uvážení průvodců.

4.6. Evaluace plánu činností

Do plánu činností zapisujeme sebeevaluaci při vedení programu a dne, poznámky k vedení programu nebo projevům dětí. Komentář doplňují o evaluaci i dalších průvodkyně.

Četnost:

- nejlépe každý den, nejpozději po skončení programového bloku,
- průvodkyně vedoucí program minimálně 1x týdně,
- „asistující průvodkyně“ minimálně 2x týdně,

- za každý měsíc sestavujeme měsíční shrnutí.

Výstup: zápis do sdíleného plánu činností.

4.7. Supervize

Na supervizních setkáních za asistence externího supervizora otevíráme témata, která máme potřebu sdílet, diskutovat o nich, hledat možnosti řešení. Týkají se společné práce v týmu, problematických otázek, vztahů, projevů dětí/rodin a přístupu k nim. Supervize jsou pro nás důležitým nástrojem psychohygieny a udržitelnosti náročné pedagogické činnosti.

Odpovědnost: termíny stanovuje ředitelka LMŠ.

Četnost: 1x za 2 - 3 měsíce, v případě potřeby častěji

Výstup: individuální obohacení/ změna/ potvrzení náhledu na řešená témata, což vede u jednotlivých členů týmu k uvolnění/ opečování náročných prožitků a v důsledku vede ke zkvalitnění přístupu k dětem, rodinám, vykonávání pedagogické práce.

4.8. Pedagogická diagnostika dle rozdělení dětí

V souladu s RVP PV zpracováváme pedagogickou diagnostiku dětí. Postupujeme dle vlastních kritérií sestavených týmem. Vycházíme z materiálů ze semináře o pedagogické diagnostice (Infra), z pedagogické diagnostiky Jiřiny Bednářové, doplněné a upravené podle materiálu Vlasty Šmardové pro LMŠ. Jednotliví průvodci zpracují diagnostiku konkrétních dětí dle rozdělení na začátku školního roku. Individuální dovednosti, znalosti a projevy dětí zaznamenáváme do archů jednotlivých dětí. Všichni průvodci provádí pozorování dětí.

Odpovědnost: průvodci dle rozdělení dětí.

Četnost:

- Diagnostika 2x ročně (říjen a březen),
- Pozorování – každodenní.

Výstup: záznam do archu dítěte, běžná denní pozorování do určeného sešitu.

4.9. Hospitace – pozorování průvodkyň

Evaluaace uplynulého období: Hospitace probíhající od školního roku 2020/2021 s užitím dotazníků dostupných od ČŠI jsme nevnímaly jako přínosné. Dotazník nerefletoval povahu naší práce a klasické pojetí hospitace jako speciální návštěvy ředitelky ve třídě nemá v našem případě velký význam – ředitelka je při přímé práci pravidelně a často přítomna programu, který vedou ostatní průvodkyně. Od roku 2023/2024 je součástí plánu činností vzájemná evaluace, v rámci níž hodnotíme vedení programu, jeho náplň a celkově pedagogickou práci kolegyň. Nestáčí-li tento prostor, předáváme si zpětnou vazbu osobně, telefonicky či psanou formou. Zpětnou vazbu si dáváme také v rámci supervizí, témata související s pedagogickým vedením otevíráme i na pravidelných poradách.

V roce 2025/2026 obnovíme vzájemné hospitační návštěvy tak, aby vždy jednou za pololetí navštívila každá průvodkyně jinou průvodkyni a jednou byla navštívena při vedení programu. V přípravném týdnu vybereme téma/ta, na která se při pozorování budeme zaměřovat, a pověřená pedagožka vytvoří hospitační dotazník. Nad dotazníky proběhne v rámci porady či supervize (dle potřeby) diskuze.

4.10. Sebereflexe, reflexe roku

V červnu provádíme zhodnocení uplynulého školního roku. K reflexi využíváme dotazníky. O našich výstupech a postřezích vedeme společný rozhovor.

V rámci sebereflexe a reflexe roku pracujeme s těmito podklady:

- hodnocení rodičů,
- osobní hodnocení jednotlivých průvodců obsahuje sebehodnocení pedagogického přístupu, evaluaci vedení a pracovních podmínek, roční zhodnocení supervizí,
- vzájemné hodnocení mezi průvodci v oblasti komunikace, vedení programu a asistence.

Odpovědnost: vedoucí pedagog

Četnost: 1x ročně

Výstup: dotazníky – uchováváme několik let zpětně, slouží nám k pozorování osobního vývoje.

4.11. Revize obsahu vize a poslání LMŠ a doplnění karet Sedmikrásku – hodnot LMŠ

V prosinci 2024 proběhla na setkání členů spolku a průvodkyň revize obsahu vize a poslání LMŠ Sedmikrásek.

V lednu 2025 jsme s externí lektorkou doplnily Karty hodnot Sedmikrásku – prostředek vizualizující sdílené hodnoty organizace. Doplnili jsme výklad karet a vytvořili 2 nové.

Četnost: dle uvážení

4.12. Stáže a návštěvy

V roce 2025 jsme se zapojili do projektu MAS Šlapanice, která zorganizovala cyklus stáží s konkrétními tématy. Do cyklu jsme se zapojili i jako hostitelská školka. V průběhu roku navštěvujeme okolní a spřátelené LMŠ a LK, zveme je i do našeho provozu.

Odpovědnost: doporučuje hlavní pedagog.

Četnost: dle uvážení.

Výstup: vzájemná inspirace, propojování a sdílení.

4.13. Setkání Rady

Rada je statutárním orgánem spolku, má nejméně tři členy, předsedu, ředitelku a koordinátorku. Na Radě probíráme provozní záležitosti, hodnotíme uplynulé období a plánujeme další, jednotliví členové konzultují témata, na kterých pracují a za které jsou zodpovědní. Reagujeme na zpětnou vazbu od rodičů či organizací, se kterými spolupracujeme, hodnotíme účetní závěrku a připravujeme rozpočet na další období, hodnotíme personální podmínky a přijímáme strategická rozhodnutí, řešíme témata týkající se financí a právních záležitostí a další aktuální témata.

Odpovědnost: svolává jakýkoliv člen Rady.

Četnost: dle potřeby, nejméně však jednou za čtvrtletí.

Výstup: zápis z Rady – mají k dispozici všichni statutární zástupci.

4.14. Účetní uzávěrka

Evaluace účetní závěrky nám pomáhá nejen zkontrolovat finanční stav, ale také naplánovat budoucí kroky pro udržitelnost a efektivitu.

V rámci účetní uzávěrky řešíme a kontrolujeme:

- rozbor příjmů a výdajů – pokrytí provozních nákladů, podíl dotací, darů, členských příspěvků,
- dlouhodobou udržitelnost – dostatek finančních zdrojů pro budoucí činnost,
- platební schopnost – včasné úhrady závazků, přehled dluhů,
- dodržování účetních a daňových předpisů,
- zveřejňování výsledků hospodaření členům a veřejnosti,
- hodnocení, zda finance umožňují realizaci cílů spolku,
- vliv finanční situace na schopnost organizovat akce a projekty,
- možnost získání dalších zdrojů financování.

5. PŘÍLOHY

- Kolo roku v pohádkách a příbězích

2. Celoroční plán EVVO a využití přírodní zahrady LMŠ Sedmikrásek

Příloha č. 1 ŠVP Rok v Sedmikrásku
Kolo roku v pohádkách a příbězích

Integrovaný blok	Období	Příběh	Témata	Hodnoty	Karty Soulad / karty ctností
Období dozrávání	září	Kuřátko a obilí	plody podzimu, domov		
		Nový domek pro myšku	plody podzimu, domov		
		První pohádka	plody podzimu		
		Můj domov	domov, rodina	rodina, různorodost	
		Domov	domov, rodina	rodina, různorodost	
		Děděček v růžových kalhotách	rodina, ekologie	vztahy, environmentální zodpovědnost	
	přelom září a října	Michaelský příběh, stínohra	drak, rytíř	odvaha, rozlišování (dobro a zlo, volba činů), vztah k temnotě (drak), vítězství slunce/mužských kvalit	
		Tough boys have feelings (too)	pocity, odvaha	práce s emocemi	
		Co mi řekl táta	odvaha, strach z neúspěchu	podpora, rodina, odvaha	
		O myšce, která se nebála		odvaha	
		Pohádka o řepě (malá, velká..)	plody podzimu	spolupráce, podpora	
		Jak šlo vejce na houby	plody podzimu		
	konec října	Jakub a babí léto	podzim	estetika	
		Pod hříbkem	houby	spolupráce, ohleduplnost	
		Kamzíkův velký skok	smrt, rodina	cyklus života, práce s emocemi	Stromy, Dravec, Srdce, Síť, Spirála
okolo 11. listopadu	Ja som smrtí	smrt, koloběh života, SJ	cyklus života	Stromy, Dravec, Šaman, Spirála, Tady a teď	
	Martinský příběh, stínohra		soucit, dělení se, štědrost, schopnost změnit se	Zvonečky, Dravec, Srdce, Šaman, Síť, Spirála, 4 děti	
	Jablko	dělení se	dělení se	Síť	
	Za zavřenou branou	Martinský příběh			
Období světél	konec listopadu	Štědrý strom	koloběh života	vděčnost	Stromy, Zvonečky, Semínko v hlíně, Srdce, Tady a teď, 4 děti
		Otec Jakub	adventní spirála	klid a rozruch, spočinutí/transcendence, dary	Kávové zrno, Krosna, Šaman, Plamen
		Mravenec a cvrček (veršované)	příprava na zimu	pomoc/nepomoc, zodpovědnost	Krosna, Spirála, Tady a teď
		Jak zvířátka našla domov	příprava na zimu	pomoc, péče	
	začátek prosince	Mikuláš (příběhy)		štědrost, dobro a zlo,	Srdce
		Co dělají pocity	pocity	prožívání emocí	Srdce, Spirála
		Nad večerní černí			Motýl
		Putování	advent, příprava	trpělivost	
	leden	Děťátko se narodilo	rodina, vánoční příběh		Zvonečky, Srdce
		O třech mudrcích	vánoční příběh	moudrost, štědrost	Kniha, Šaman
Hvězdné tolary		hvězdy, zázraky	štědrost	Srdce, Šaman, Síť, Spirála, Tady a teď	
Jak myška snědla měsíc		měsíc		Motýl	
únor	Tady jsme doma	vesmír, lidé, různorodost	sounáležitost, sebezpřesah	Kniha, Síť, 4 děti	
	O brigítě	předjaří	vnímání přírody, soucit		
	Kořínči	předjaří, domov,	estetika, bezpečí, vnímání přírody, jistota		
	O 12 měsíčkách	rok	vztahy, pomoc, laskavost		

Období probouzení	březen	O koblížkovi		jídlo, hodování	
		O otesáncovi		práce, jídlo, rodina	
		O Palečkovi		tělo, jídlo, růst	péče, zdraví
		Kvak a Žbluňk - jaro		jaro	vnímání přírody
		Zraněný ptáček		ptáci, péče	péče, pomoc, spolupráce
		Hádej jak moc tě mám rád JARO		růst, vývoj	přijetí
	duben	Holčička a déšť		počasí	estetika
		Slunce a vítr		počasí	soutěživost
		O červené slepičce		cyklus růstu,	pracovitost, pomoc
		Oslíčkové		hravost	estetika
Období slunce	květen	Proč nekveteš?		cyklus růstu,	
		Legenda o sv. Jiří		drak, rytíř, plazi	
		Mám Tě ráda		maminka, vztahy	vztahy, práce s emocemi, bezpodmínečná láska
		Jak štěňátko dostalo chuť na med		včely a med	vnímání přírody
		Very hungry caterpillar		cyklus života motýla, jídlo, AJ	vnímání přírody
	červen	Štěňátko a voda		cyklus vody v přírodě	vnímání přírody
		Kvak a Žbluňk - koupání		nevýžádaná pozornost, stud	vztahy
		Snail and the whale			odvaha, přátelství, dobrodružství
		Princeznička v lese			estetika
		Nejkrásnější místo na světě			přátelství
	Nemůžu usnout		táta a syn	rodina, bezpečí	

Legenda:				
estetika	hodnoty	jazyk (zvukomalba, cizí jazyk)	děje v přírodě, podpora tématu	pro dobrou náladu

Kamarád pro medvěda

Příloha č. 2 ŠVP Rok v Sedmikrásku

**CELOROČNÍ PLÁN EVVO
A
VYUŽITÍ PŘÍRODNÍ ZAHRADY
LMŠ SEDMIKRÁSEK**

Sedmikrásek

Lesní mateřská škola Sedmikrásek, z. s. / Babice n. S. 162, 664 01 Babice nad Svitavou
IČ: 042 26 585 / 7krasek@gmail.com / +420 733 531 983 / www.sedmikrasek.cz

OBSAH

1. Principy EVVO v LMŠ Sedmikrásek.....	3
2. Aktivity v rámci LMŠ Sedmikrásek.....	3
3.2. Období světel	4
3. 3. Období probouzení.....	5
3. 4. Období slunce.....	6
4. Zapojení rodičů.....	6
5. Aktivity pro jiné vzdělávací instituce	7
6. Aktivity pro veřejnost	8
Letní přivesnické tábory	8
Akce pro širokou veřejnost.....	8

1. Principy EVVO v LMŠ Sedmikrásek

Při definování principů EVVO v LMŠ Sedmikrásek vycházíme primárně z Koncepte environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v JMK na období 2021-2030. Naši pedagogové se v problematice EVVO průběžně vzdělávají zejména na kurzech pořádaných organizací Lipka i dalšími organizacemi.

Čerpáme z waldorfské pedagogiky, která reflektuje, co se v daném období děje v přírodě, jaké zvyky a tradice se k danému období váží.

Hlavní principy EVVO:

- věříme, že jako průvodci jsme pro děti vzorem – sami se k přírodě chováme s úctou a náležitou odpovědností, přírodu neznečišťujeme. Děti v předškolním věku se v LMŠ přirozeně učí a zvnitřňují si environmentálně odpovědné jednání.
- aktivity v LMŠ jsou praktické, jdeme naproti přirozené potřebě dětí objevovat okolní svět, pozorovat přírodu a objevovat přírodní děje a cykly, prožívat přírodu všemi smysly,
- k přírodě a prožitku pobytu v přírodě přistupujeme celostně – v prostoru zahrady LMŠ a přilehlém lese trávíme většinu dne po velkou část roku, je pro nás přirozeným prostředím, ve kterém se pohybujeme, hrajeme si, učíme se. Věříme, že tento přístup rozvíjí přirozený vztah k místu, kde žijeme i k přírodě jako takové a je základem pro pozdější vnitřní závazek přírodu chránit.

2. Aktivity v rámci LMŠ Sedmikrásek

Celoroční plán EVVO uvádí především praktické ukázky a možnosti, které vznikají díky kontinuálnímu rozvoji zahrady a pedagogické koncepte LMŠ. Zpracovány jsou však i povinnosti, jako je údržba venkovního prostoru. Vzdělávací aktivity zaměřené na EVVO se řídí roční dobou a vychází z integrovaných bloků zakotvených v aktuálním ŠVP Rok v Sedmikrásku a v tomto smyslu jej rozšiřují.

3. Integrované bloky v koloběhu roku

Celý školní rok rozdělujeme do 4 období, integrovaných bloků, které rezonují s tím, co se děje v přírodě, jaké máme tradice a zvyky. Tyto zvyky si připomínáme na slavnostech v průběhu celého roku. Integrované bloky jsou detailně popsány v aktuálním ŠVP (kapitola 3), v tomto dokumentu se tedy zaměříme pouze na aktivity EVVO realizované v těchto obdobích v prostředí školní zahrady i přilehlého lesa.

3.1. Období dozrávání

EVVO aktivity s ohledem na využití zahrady a přilehlého lesa:

- sledování změn a rozmanitostí v přírodě,
- přírodní jevy a děje, barevné stromy, dozrávání plodů,
- práce v sadu,
- pěstitelské práce s dětmi – sklízení,
- zkoumání kompostu a jeho využití,
- využití dešťové vody v rámci pěstitelských prací, koloběh vody v přírodě,
- experimentování s vodou,
- sběr a práce s přírodním materiálem,
- příprava zahrady na zimu,
- sklizeň plodů v zahrádce, bylinkové spirále a vyvýšených záhonech,
- výuka a hra, experimentování,
- sledování ptactva – pozorovatelná ptáků na zahradě – odlet ptáků v kombinaci s prohlížením literatury,
- budování úkrytů pro drobné živočichy – ježky, slepýše, hmyz apod.

Cíle v oblasti EVVO:

- seznámit se s prostředím (jak zahrada a zázemí, tak i personální zastoupení),
- seznámit se s bezpečností a fungováním na zahradě, v zázemí i v blízkém lese,
- posilovat zvědavost – jak podněty v zázemí, zahradě, ale především v lese a jeho okolí, posilování zájmu a radosti z poznávání,
- hledat v přírodě dostatek materiálu k estetickým činnostem (rozvoj a užívání všech smyslů).

3.2. Období světla

EVVO aktivity s ohledem na využití zahrady a přilehlého lesa:

- vegetační klid na zahradě – ztichlá příroda,
- krmení ptáčků – vytváření krmítek, starost o krmítka a sypání krmení,
- péče o zvířata během zimy, zimní spánek,
- stopy zvěře ve sněhu – pozorování a určování
- pokusy se sněhem a ledem – skupenství vody, nečistoty ve sněhu,
- chovat se v přírodě tiše a nenápadně,
- zimní slunovrat – množství dopadajícího slunečního záření v průběh roku – vysvětlení oběhu Země kolem slunce.

Cíle v oblasti EVVO:

- vnímat a pojmenovat procesy, cykly, které se odehrávají v přírodě a pochopit jevy,

- vnímat symboliku obdarování, daru života, vážit si toho, co máme, umíme obdarovávat a přijímat dar,
- rozvíjet pracovní dovednosti (použití tradičního i netradičního materiálu, výzdoba školky, výroba darů).

3. 3. Období probouzení

EVVO aktivity s ohledem na využití zahrady a přilehlého lesa:

- pozorování probouzení přírody, děti sledují změny v přírodě, v lese, zahradě, pučící stromy, změny podnebí, počasí, probouzení rostlin a živočichů,
- péče o pěstitelský koutek (vyvýšené záhonky, bylinková spirála..),
- jarní pokusy – sázení semínek, sazenic,
- jarní práce na zahrádce – okopávání, hrabání a plení, zalévání, výsadba, pozorování klíčících rostlin,
- děti pracují se svým dětským zahradním nářadím,
- využití kompostu – kompostování biologicky rozložitelného odpadu,
- experimentování s vodou – otevírání studánek – využití bahniště a “korýtek”,
- sportovní, pohybové a spontánní hry na zahradě.

Cíle v oblasti EVVO:

- vnímat a pojmenovat procesy, cykly, které se odehrávají v přírodě a pochopit je,
- utvářet u dítěte povědomí o změnách v přírodě (střídání ročních období, změna počasí apod.),
- rozvíjet a užívat všech smyslů,
- podněcovat zájem o rostliny, pěstování, péči o zahradu,
- rozvíjení pohybových dovedností – především hrubé motoriky a zdokonalení se v jemné motorice,
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit,
- rozvíjení pracovních dovedností (práce s novými materiály),
- učit děti třídit odpad a šetřit energiemi i materiály, uvádět do souvislostí naší činnosti a dopady na Zemi,
- pochopit, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí jak chránit, tak i poškozovat a ničit,
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách,
- vytváření si povědomí o vlastním propojení s okolním světem a živou i neživou přírodou,
- podporovat u dítěte kladný vztah k neživé i živé přírodě,
- hovořit o tom, jak kdo přichází na svět a ctít život.

3. 4. Období slunce

EVVO aktivity s ohledem na využití zahrady a přilehlého lesa:

- vegetace rostlin, pozorování živočichů, hmyzu, noví obyvatelé zahrady,
- výtvarné a pracovní dílničky v přístřešku – ztvárnění pozorovaného, stavby s pomocí písku a vody,
- experimenty s vodou – koloběh vody – využití bahniště a korýtek,
- práce v pěstitelském koutku – péče o zasazené rostlinky, péče o kompost, život v kompostu,
- využití smyslového chodníčku,
- pozorování hmyzu na rozkvetlé louce – motýli, včely – vysvětlení užitečnosti těchto hmyzích druhů,
- pozorování živočichů na biotopové skalce.

Cíle v oblasti EVVO:

- vnímat a pojmenovat procesy, cykly, které se odehrávají v přírodě a pochopit je,
- uvědomit si vlastní tělo,
- osvojit si praktické dovednosti přiměřené k věku,
- vytvářet si povědomí o potřebě vody pro nás i okolní přírodu (koloběh vody),
- vytvoření si povědomí o mezilidských vztazích a morálních hodnotách.

4. Zapojení rodičů

V rámci interních slavností i běžného provozu LMŠ jsou do aktivit EVVO zapojováni i rodiče dětí navštěvujících LMŠ Sedmikrásek. Rodiče se podílí na tvorbě a údržbě přírodní zahrady LMŠ a získávají k ní tak vztah. Zároveň se dozívají řadu informací z oblasti přírodních zahrad a permakultury. Jejich vlastní děti jim často ukazují radost z oživení nesterilní zahrady a péče o život na zahradě. S rodiči se setkáváme zejména na těchto slavnostech:

- MICHAELSKÁ SLAVNOST – září – vypráví se legenda o archandělu Michaelovi, děti se budou pouštět do boje s drakem a získávat odvahu. Jedná se o interní slavnost, která se koná v dopoledních hodinách.
- SEDMIKRÁSNÁ SLAVNOST – září/říjen (dle počasí a adaptací dětí) – ta je jediná naše vymyšlená a slouží k pasování nově příchozích dětí do naší školky. Je otevřena rodičům, kteří se mohou pasování zúčastnit.
- MARTINSKÁ SLAVNOST – listopad – vypráví se legenda o svatém Martinovi, který nám přinese zimu, o jeho soucitu, rozpúlení pláště a dělení se. Akci pořádá spolek Babyka (aktivní občané Babic nad Svitavou), s dětmi se k ní připojíme.

- **ADVENTNÍ SLANOST** – prosinec – za doprovodu světýlek a tiché živé hudby projdeme spirálkou z chvojí k nejnitternější a nejtější slavnosti, kterou společně prožijeme. Tato slavnost se koná v odpoledních hodinách v předvánočním čase, rodiče jsou na ni srdečně zváni.
- **HROMNICE** – únor – interní povídání si o vnitřním světle, světle, které nás zase probudí. Kontrast s tmou, která poslední měsíce vládla.
- **MASOPUSTNÍ VESELICE** – únor – (není typickou waldorfskou slavností, spíše je to tradice) převlečení v maskách se projdeme po lese, zazpíváme si, zatančíme a naposledy si taky dopřejeme pořádnou hostinu. Následuje postní období do Velikonoc. Tato slavnost je interní a probíhá v dopoledních hodinách s dětmi.
- **VYNÁŠENÍ MORANY** – březen – (též není waldorfská slavnost, nýbrž se jedná o tradici) – společně vynášíme Moranu ven z obce, pouštíme ji po vodě, abychom z vesnice vyhnali zimu a mohlo přijít jaro. Tato slavnost je veřejná, probíhá ve spolupráci s Babykou.
- **STUDÁNKOVÁ SLAVNOST** – květen – tato slavnost je typicky waldorfská, ale neprobíhá v naší škole. Akce se koná ve spolupráci s Lesní školou Lesinka v odpoledních hodinách v krásném údolí Říčky. Zde s dětmi otevřeme studánky a přivítáme Studánkovou vílu. Na akci jsou rodiče srdečně zváni.
- **SVATOJÁNSKÁ SLAVNOST** – červen – rozloučíme se společně s předškoláky a ukončíme společný školní rok. Uděláme si piknik a nebude chybět ani závěrečný oheň. Tato slavnost se koná v odpoledních hodinách i s rodiči.

Kromě společných slavností se rodiče i zaměstnanci LMŠ Sedmikrásek setkávají zpravidla 2x ročně na společných brigádách na zahradě LMŠ. Brigády považujeme za pracovní-spoločenské akce pro děti i dospělé, na kterých zvelebujeme a udržujeme naši přírodní zahradu a zázemí. Důležitou roli mají nejen při realizaci EVVO, ale také v rozšiřování komunity kolem LMŠ a zvyšování její sounáležitosti s LMŠ Sedmikrásek.

5. Aktivity pro jiné vzdělávací instituce

Přírodní zahradu a zázemí LMŠ Sedmikrásek nabízíme v rámci dalších aktivit k zajištění EVVO okolním vzdělávacím institucím – MŠ a ZŠ Babice nad Svitavou, DS Pastelky, MŠ a ZŠ Kanice, MŠ a ZŠ Křtiny, MŠ a ZŠ Řícmanice, LK Lesinka, LMŠ Dobroděj, LMŠ Šemíček atd. Zahradu sdílíme s Lesní školou Sedmihlášek, společně několikrát do roka realizujeme aktivity zaměřené na EVVO, a to zejména pro děti z LMŠ Sedmikrásek a Lesní školy Sedmihlášek.

Tyto aktivity se odehrávají dle zájmu okolních vzdělávacích institucí a možností na straně LMŠ Sedmikrásek.

6. Aktivity pro veřejnost

Letní přivesnické tábory

LMŠ Sedmikrásek pořádá každoročně letní přivesnické tábory, které navštěvují i děti, pro které je přírodní zahrada a zázemí LMŠ zcela novým a podnětným prostředím. Letní tábory jsou zaměřeny mimo jiné na přírodní živly, pozorování přírody a jejích zákonitostí, procesů, které v ní probíhají a vlivu člověka na ně. Během letních táborů je kladen důraz na EVVO a prohloubení vztahu dětí vůči přírodě. Pro letní tábory bude využit plán EVVO v rámci LMŠ Sedmikrásek uvedený výše.

Akce pro širokou veřejnost

LMŠ Sedmikrásek pořádá pravidelně akce pro veřejnost, která tak má možnost se seznámit s přírodní zahradou a zázemím LMŠ či se dokonce aktivně zapojit do jejich tvorby a údržby. Jde zejména o tyto akce:

Den otevřené jurty

Koná se zpravidla v dubnu a je určen všem, kteří mají o LMŠ Sedmikrásek, jeho zázemí či přírodní zahradu zájem a chtějí se s nimi osobně blíže seznámit. Slouží nejen k EVVO, ale též k rozšiřování komunity kolem LMŠ.